

INNEHÅLL

Förord	3
Arbete och Industri	5
Synen på industrin	9
Krav på det goda arbetet	31
Framtidssamhällen	35
Åsikter om det egna arbetet	49

Förord

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför på uppdrag av Svenskt Näringsliv och Sveriges Verkstadsindustrier forskningsprojektet *Arbete & Industri*. Projektet avser att långsiktigt belysa svenska folkets syn på industrisamhällets utveckling. Det startade 1998 på initiativ av AB SKF, som fram till 2000 stod för finansieringen.

Bakgrunden till projektet är övergången från industrisamhälle till ett service- eller informations-samhälle. Med hjälp av frågor ställda inom ramen för SOM-institutets nationella undersökningar studeras svenska folkets föreställningar och åsikter om industri och arbete. Frågorna har ställts i SOM-undersökningarna fr o m 1998.

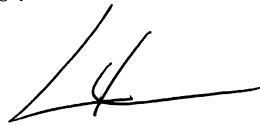
Föreliggande rapport redovisar en översikt av svaren på frågorna, där det skett en uppdatering med 2003 års resultat. Den statistiska bearbetningen har gjorts av bitr forskare Rudolf Antoni vid SOM-institutet. Undertecknade har haft det samlade ansvaret för projektet.

Vi vill tacka informationsdirektör Lars G Malmer, AB SKF, som tog initiativet till projektet, och som med stort intresse följt arbetet.

Göteborg i september 2004

Sören Holmberg

Lennart Weibull

Arbete och industri

Arbete & Industri

Forskningsprojektet *Arbete & Industri* syftar till att långsiktigt belysa medborgarnas föreställningar om industrisamhällets förvandling. Tanken har varit att få en bild av hur olika grupper av medborgare värderar både näringslivet som sådant och arbetsförhållanden i industrin. Ett särskilt syfte har varit att också studera synen på utbildningens roll för svensk industri. Bakgrunden till intresset är den pågående strukturella förändringen från industrisamhälle till servicesamhälle.

Förutsättningen för projektet har varit att ställa frågor till ett representativt urval av svenskar. Det har skett inom ramen för SOM-institutets nationella undersökningar, vilket medfört tillgång till en rad bakgrundsfrågor som är viktiga för tolkningen av de framkomna resultaten.

Frågeundersökningen...

Underlaget för projektet är frågor som sedan 1998 ställts inom ramen för SOM-institutets nationella frågeundersökning. SOM-institutet vid Göteborgs universitet är en forsknings- och utbildningsorganisation som bildats gemensamt av Institutionen för journalistik och masskommunikation, Statsvetenskapliga Institution och Förvaltningshögskolan i syfte att genomföra representativa frågeundersökningar. Den första nationella frågeundersökningen (Riks-SOM) gjordes 1986. Den första regionala studien (Väst-SOM) gjordes 1992.

Dataunderlaget för projektet *Arbete & Industri* har samlats in inom ramen för 1998 till 2003 års nationella undersökningar. SOM-undersökningarna genomförs i form av en postenkät till ett slumpmässigt antal personer boende i Sverige. Undersökningen omfattade i flera år åldersintervallet 15-80 år, men utökades fr o m 2000 till att inkludera även åldersgruppen 81-85 år. Andelen svarande har genom åren hållit sig kring 65 - 70 procent.

Urvalsstorleken var 1998 och 1999 2x2800 personer men är fr o m 2000 2x3000 personer. Frågorna om synen på industri och arbete ställdes till den ena halvan av urvalet. Antalet urvalspersoner var således 2800 år 1998 och 1999 och 3000 år 2000, 2001, 2002 och 2003.

...och frågorna

De frågor som ställts är följande:

Synen på arbete

- En allmän fråga om trivsel i arbetet, hämtad från en internationell studie och möjliggör jämförelser med andra länder. Frågan är viktig också som bakgrund i analyserna av synen på arbete. Den har ställts 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 och 2003.
- Fråga om synen på det egna arbetets anseende i samhället. Är tänkt att fånga upp subjektiv status hos olika yrken. Frågan har hittills ställts enbart 1998.
- Fråga om synen på arbetets värde i förhållande till fritiden. Har visat sig ge betydande skillnader mellan yngre och äldre. Även denna fråga är hämtad från en internationell studie och möjliggör jämförelser med andra länder. Den har ställts 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 och 2003.

Arbete & Industri

- Fråga om viktiga egenskaper hos ett arbete. Bygger på en fråga från samma internationella studie som fråga 1 ovan. Är tänkt att vara en mera sociologiskt orienterad fråga om det ideala jobbet. Frågan har hittills ställts 1998, 2000 och 2002.

Synen på svensk industri

- Frågan om synen på industri och industriarbete i Sverige. Den är tänkt att fånga upp föreställningar och attityder till industrin. Frågan har sökt fånga upp diskussionen om industrins utbildnings- och rekryteringsbehov samt synen på ny teknik. Den har ställts 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 och 2003. Alternativen har dock inte varit exakt desamma alla år.
- Fråga om attityder till olika typer av samhällen i syfte att fånga upp bedömningar av det traditionella industrisamhället i förhållande till exempelvis servicesamhället. Frågan har hittills ställts 1999, 2001, 2002 och 2003.

Synen på utbildning

- Fråga om intresset för personlig vidareutbildning. Frågan har ställts på exakt samma sätt 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 och 2003.

Rapporten

Föreliggande rapport redovisar en sammanställning av svaren på frågorna grupperade i fyra huvudavdelningar:

- Synen på industrin
- Krav på det goda arbetet
- Framtidssamhällen
- Åsikt om det egna arbetet

Inom varje avdelning presenteras först hur samtliga svarspersoner besvarat de relevanta frågor och sedan det senaste årets resultat för hur olika människor med skillnader i bl a social bakgrund, politisk inställning och medievanor svarat. Mer exakt information om hur enkätfrågorna har ställts och hur alla analysvariabler har definierats återfinns i en speciell teknisk rapport som finns hos SOM-institutet vid Göteborgs universitet.

Övrigt

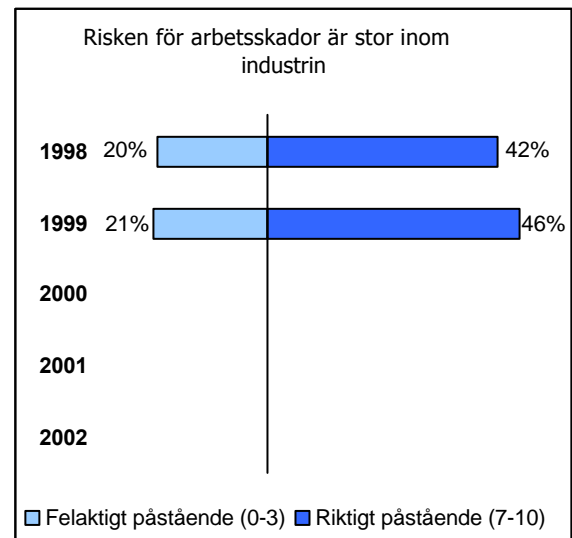
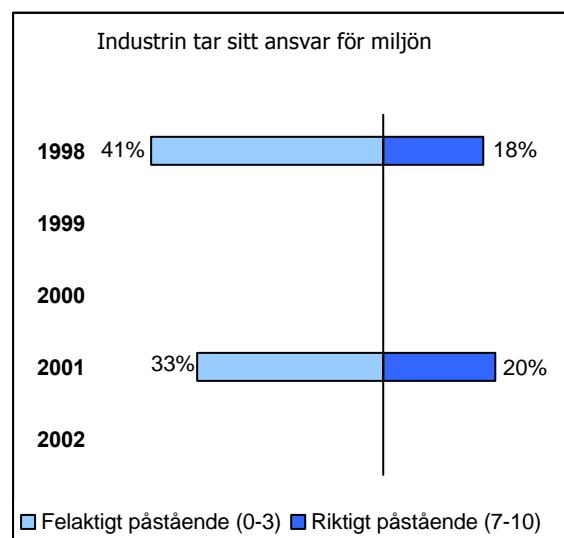
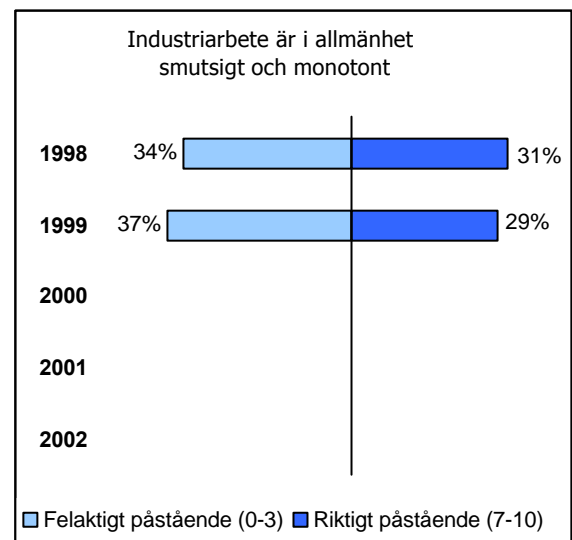
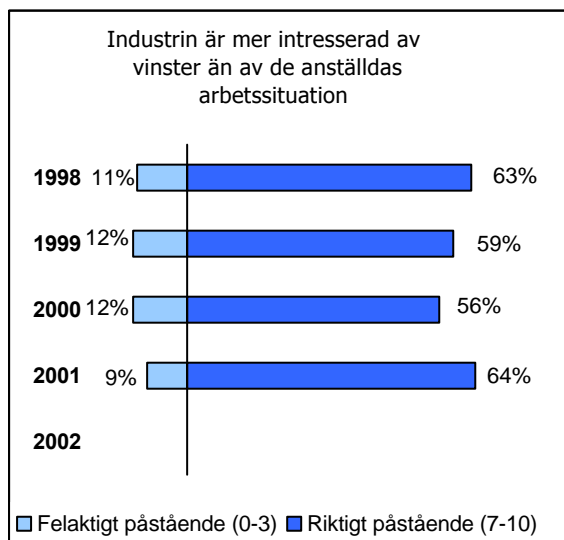
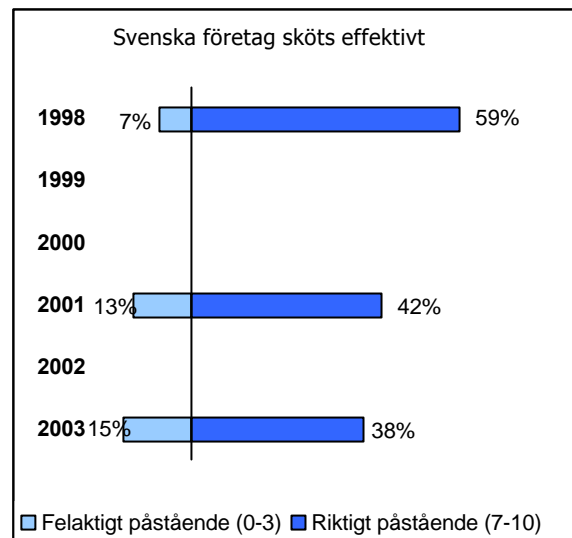
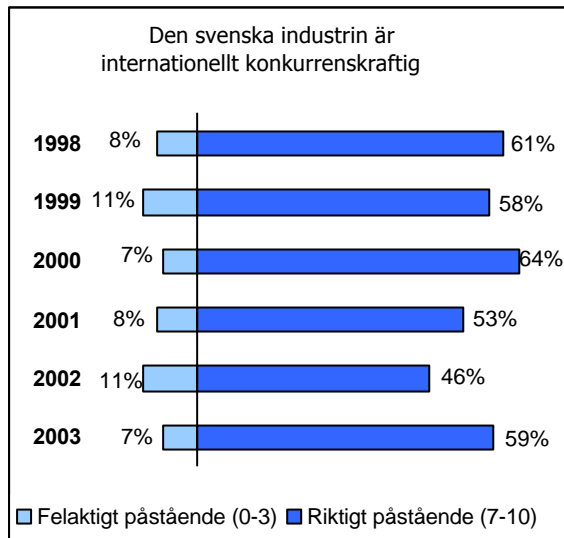
Inom ramen för projektet har år 2002 även publicerats en fördjupad analys av synen på industrisamhälle respektive tjänste och servicesamhälle:

Pettersson, Maria, Holmberg, Sören, Weibull, Lennart: Synen på industrisamhället. I Holmberg, S, Weibull, L (red) *Det våras för politiken. Trettiotvå artiklar om politik, medier och samhälle*. Göteborg: SOM-institutet.

Synen på industrin

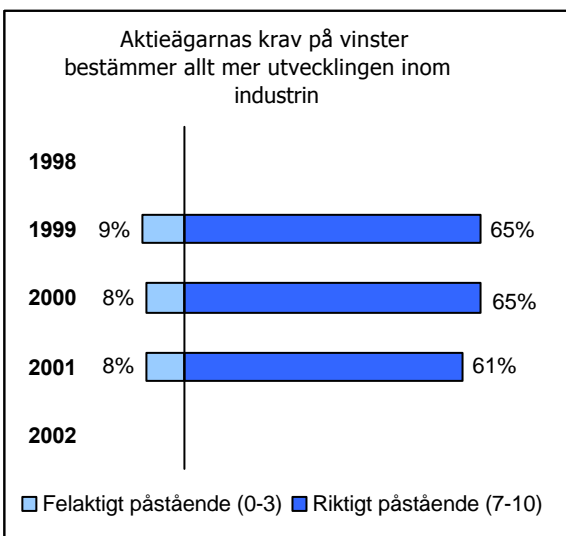
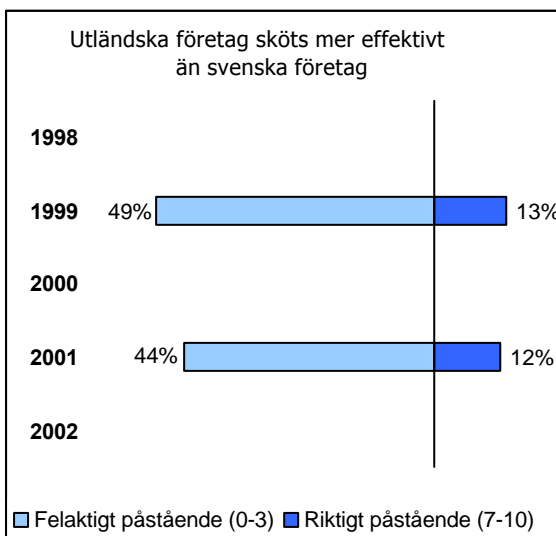
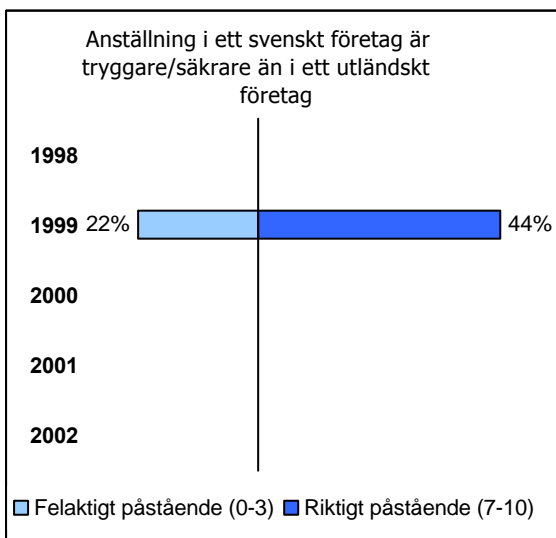
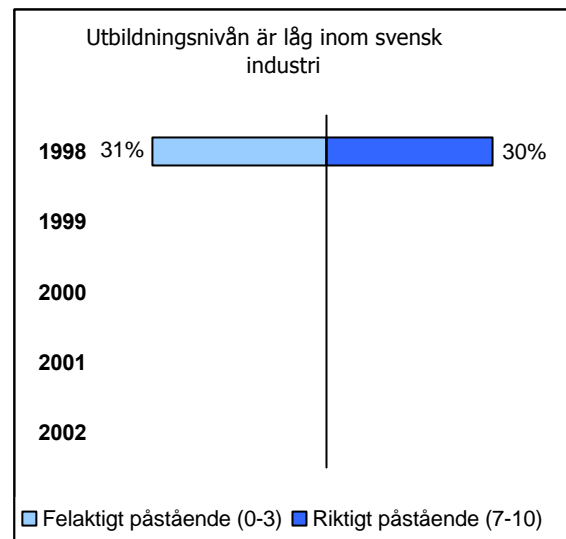
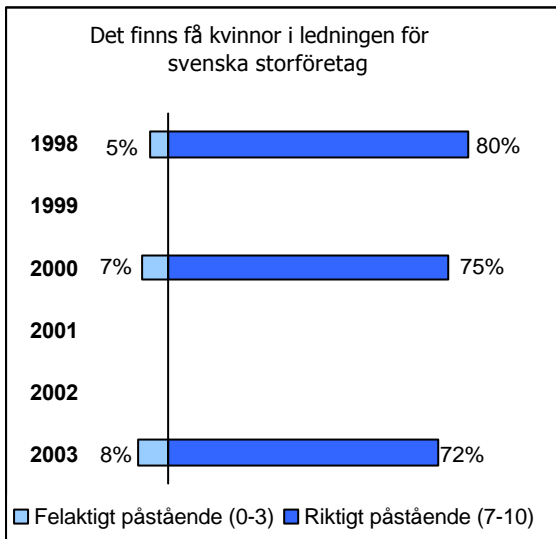
Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

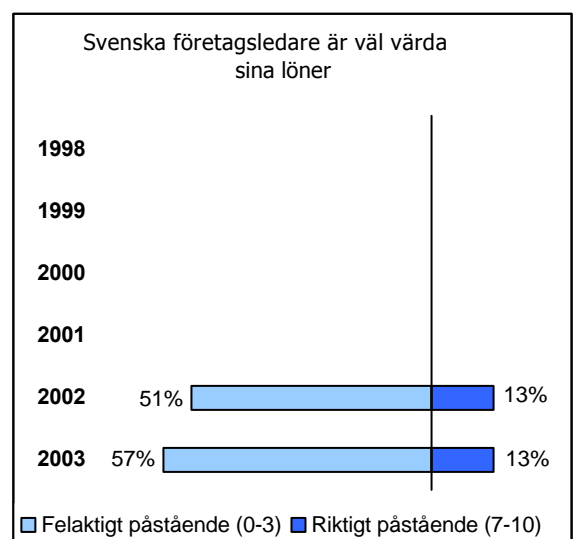
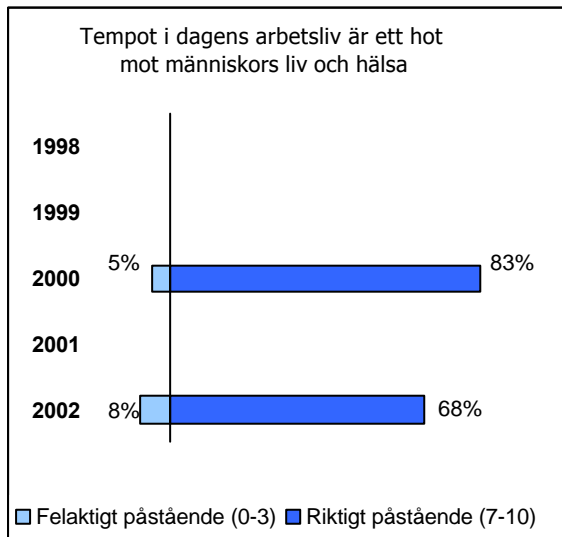
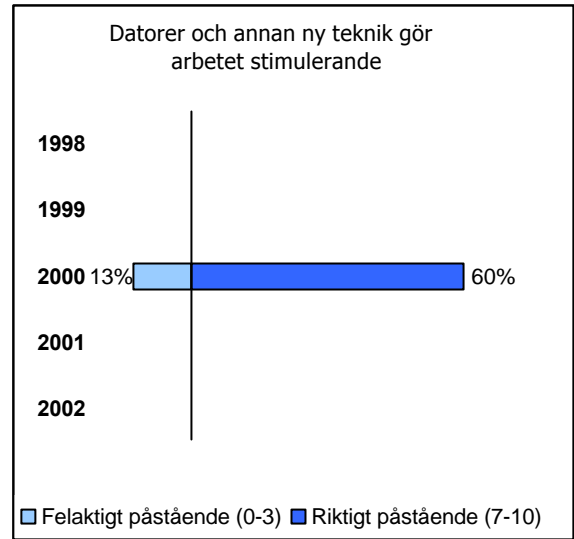
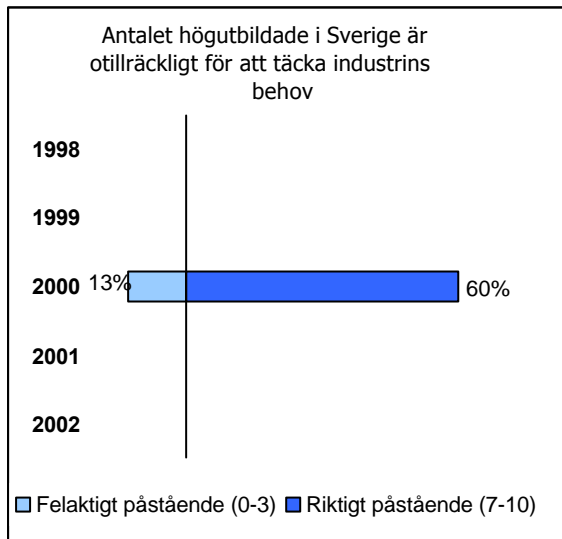
Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

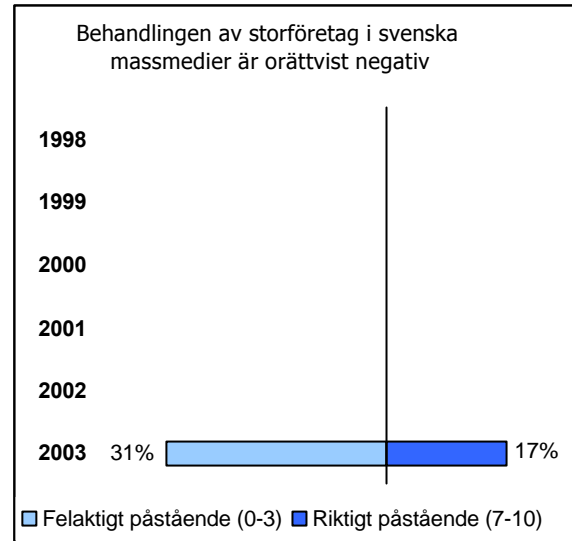
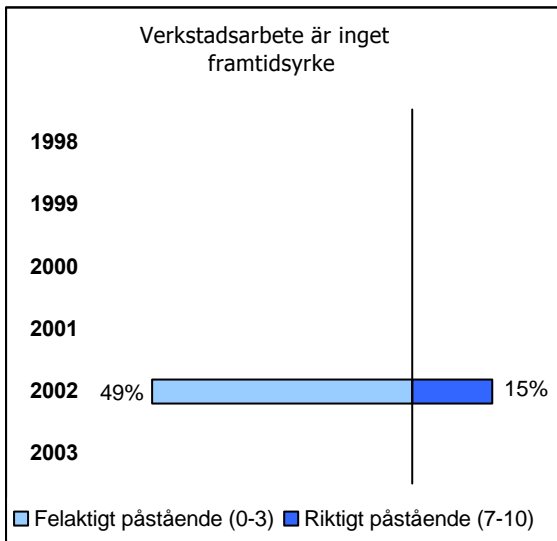
Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Synen på industrin

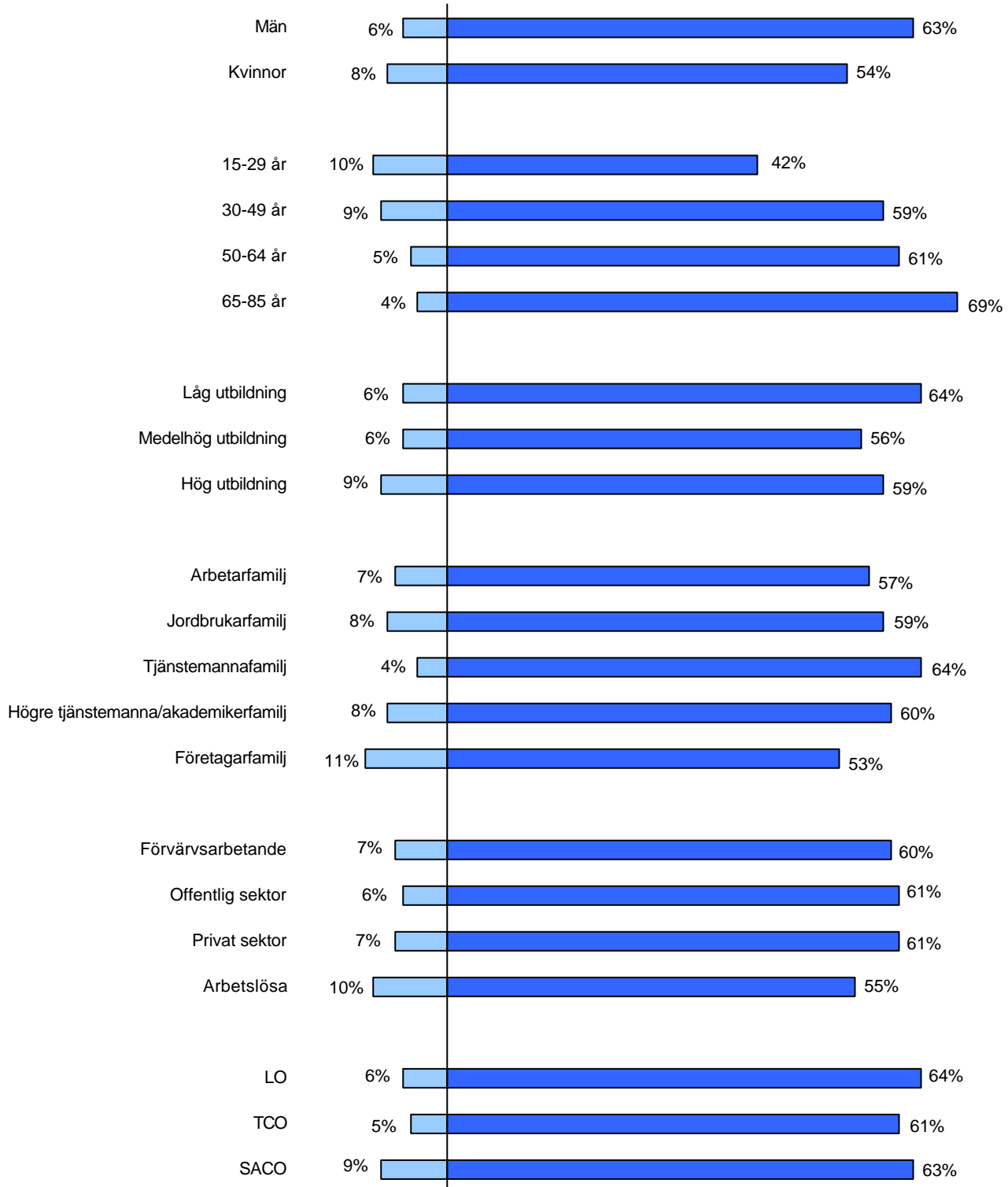
Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Den svenska industrin är internationellt konkurrenskraftig

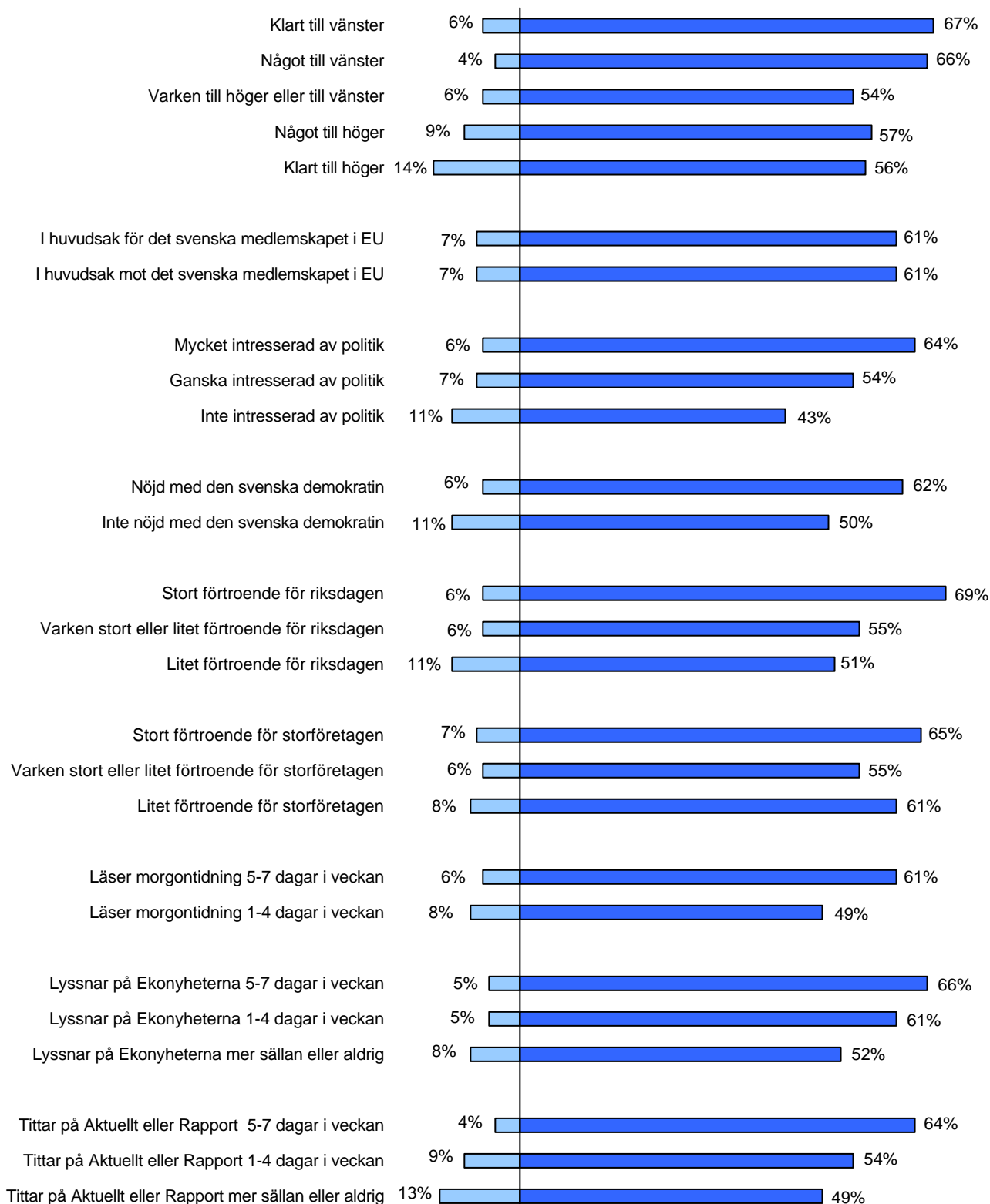

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Den svenska industrin är internationellt konkurrenskraftig

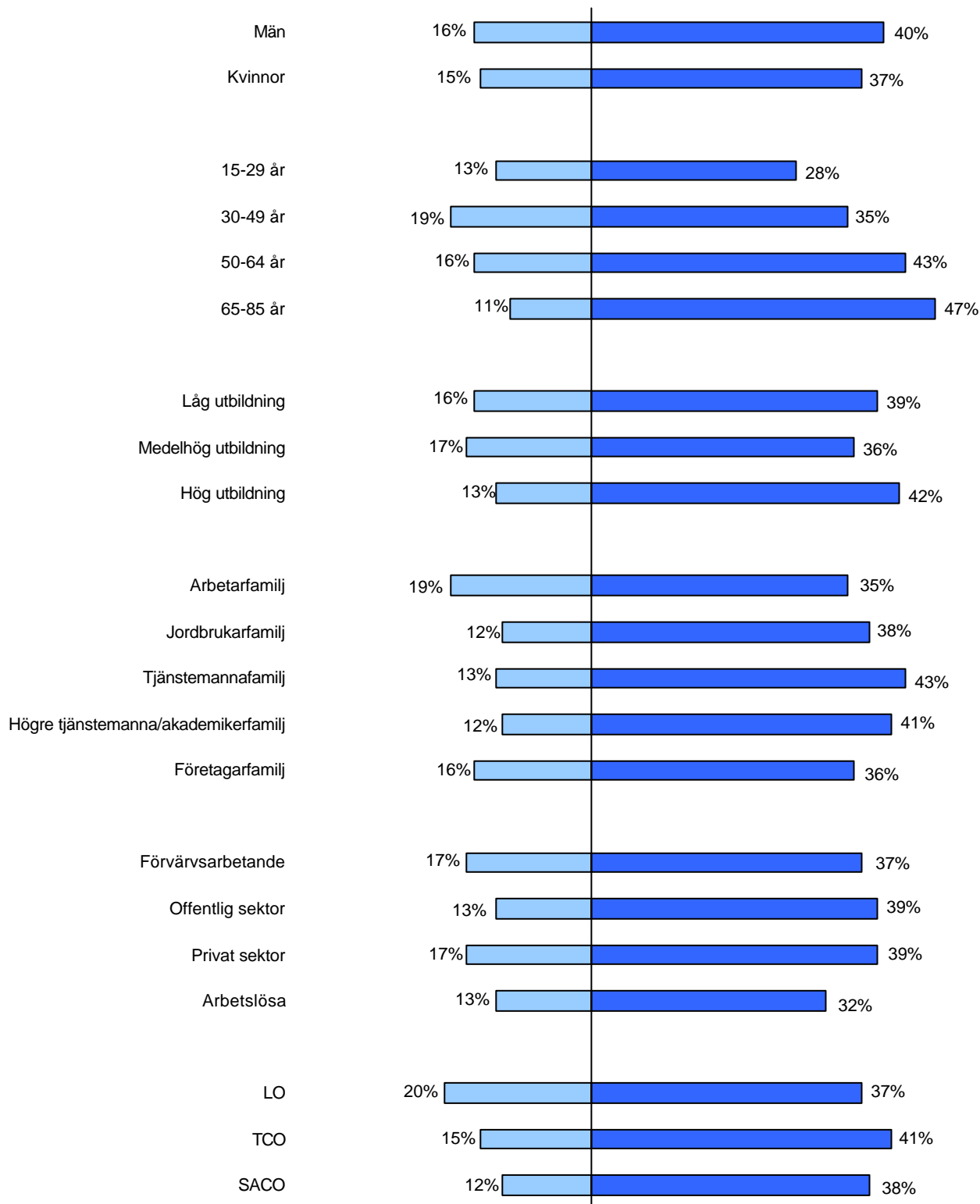

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

De svenska storföretagen sköts effektivt

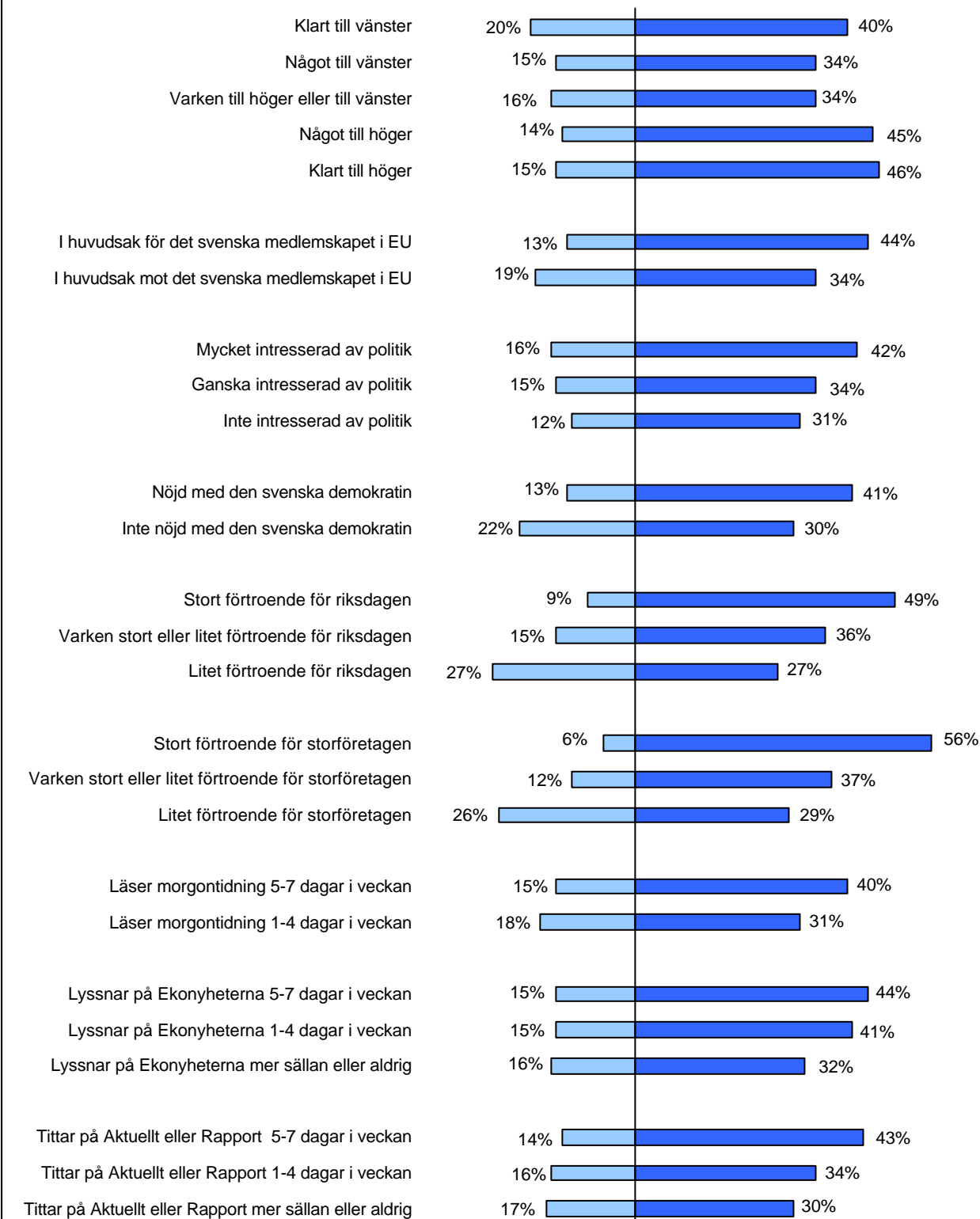

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

De svenska storföretagen sköts effektivt

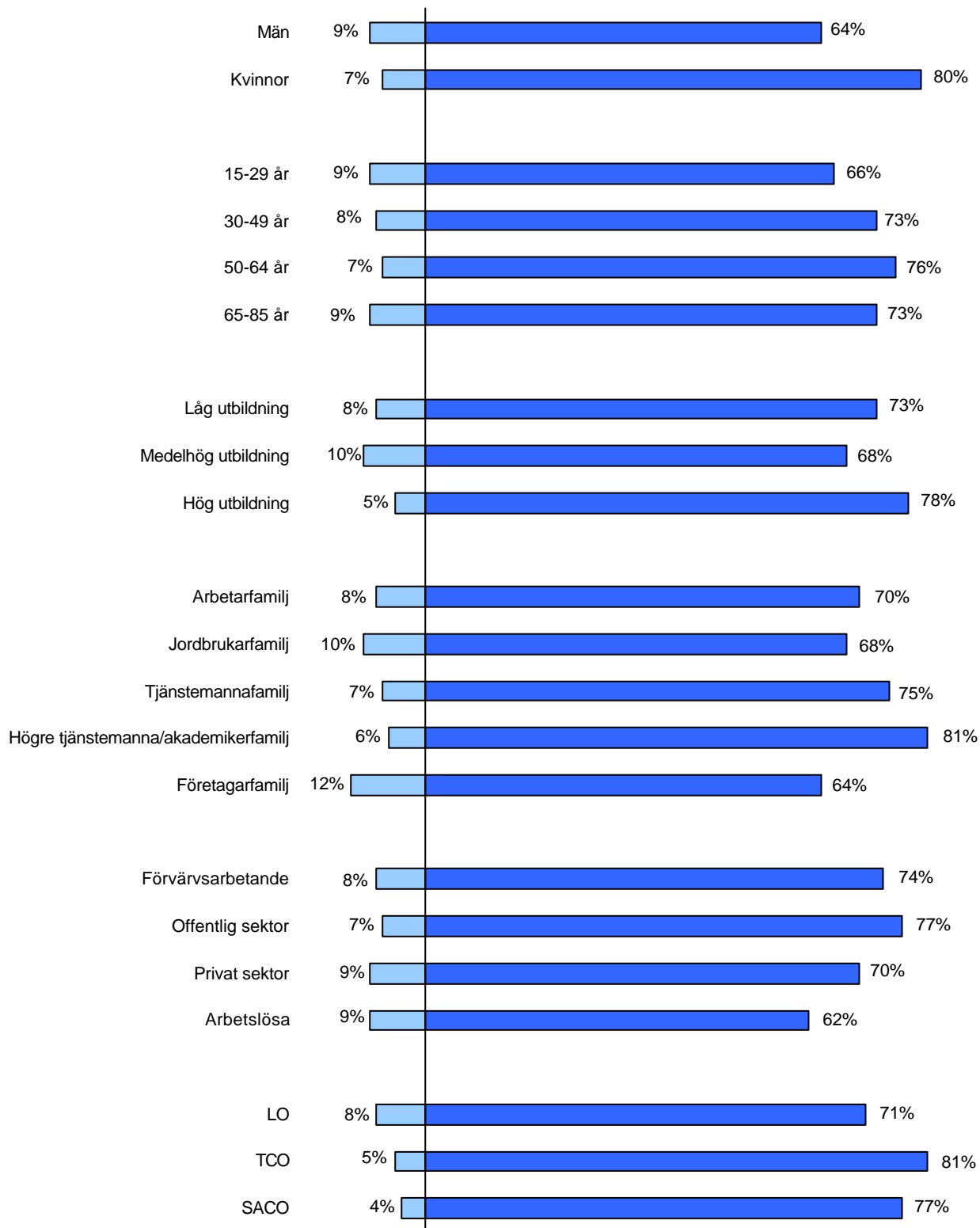

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Det finns få kvinnor i ledningen för svenska storföretag

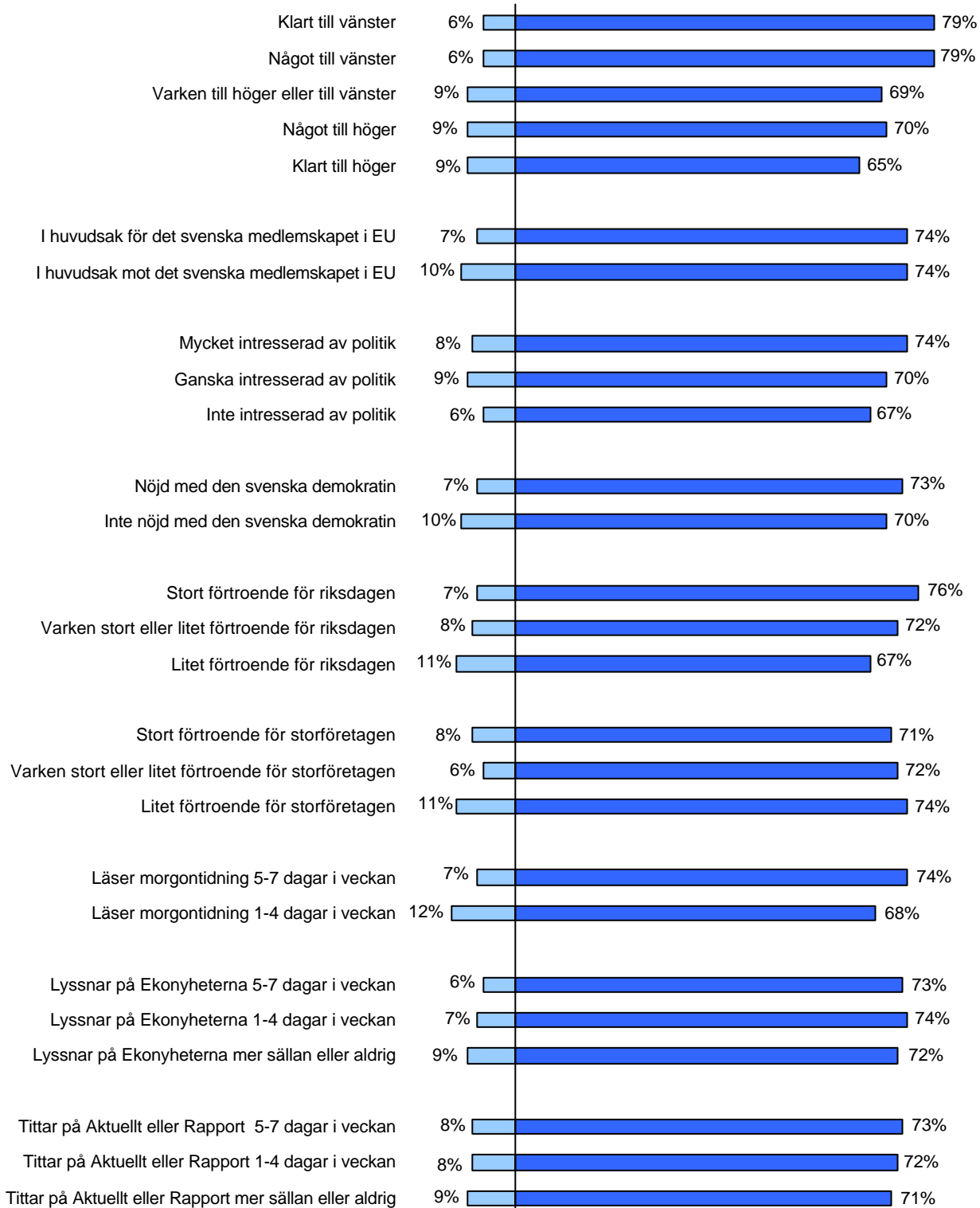

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Det finns få kvinnor i ledningen för svenska storföretag

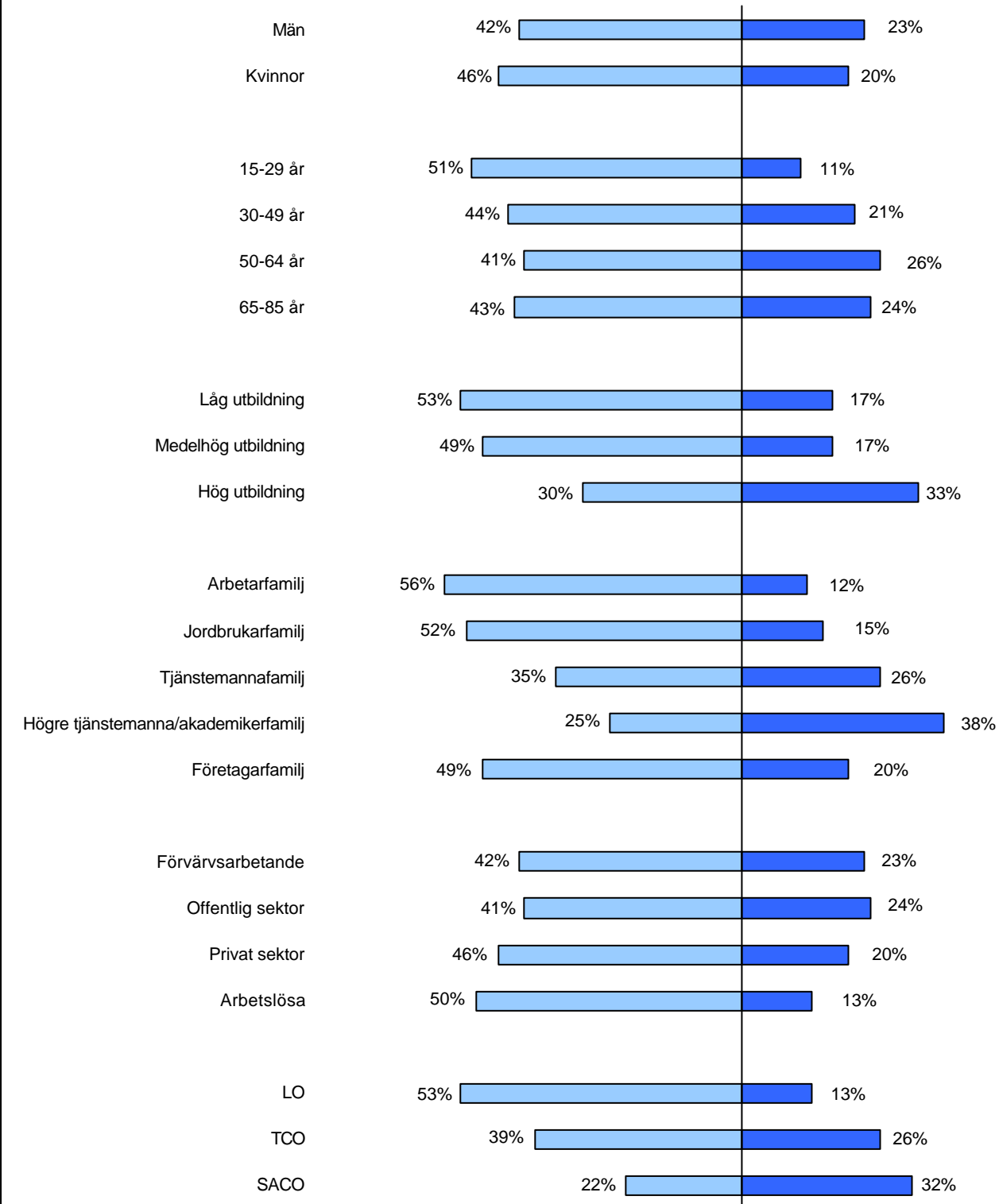

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Invandringen till Sverige måste öka för att industrin skall få den arbetskraft som behövs

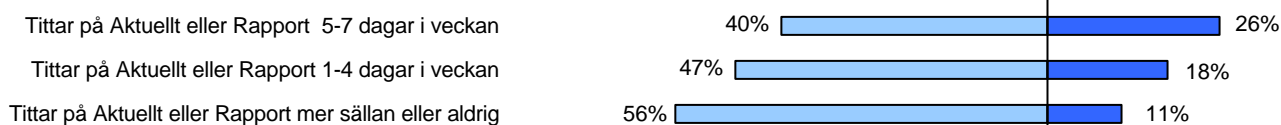
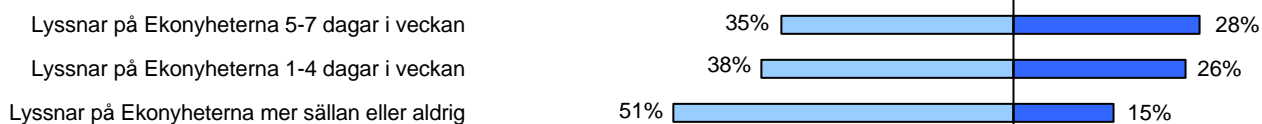
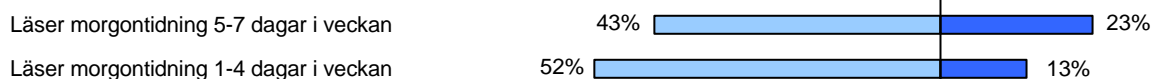
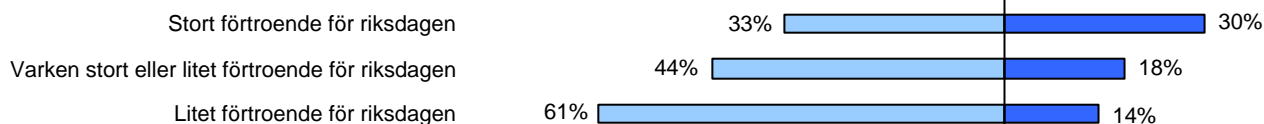
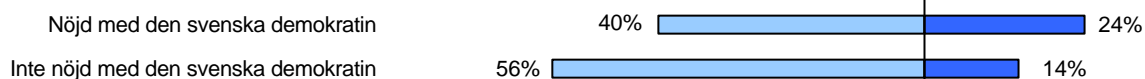
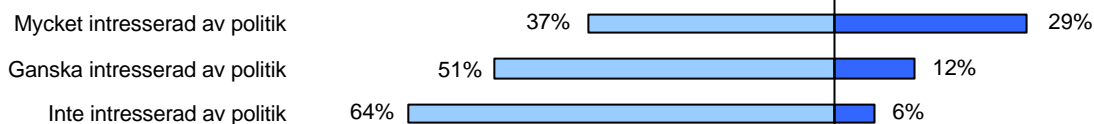
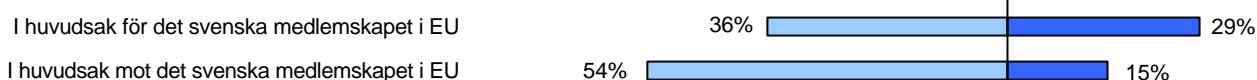
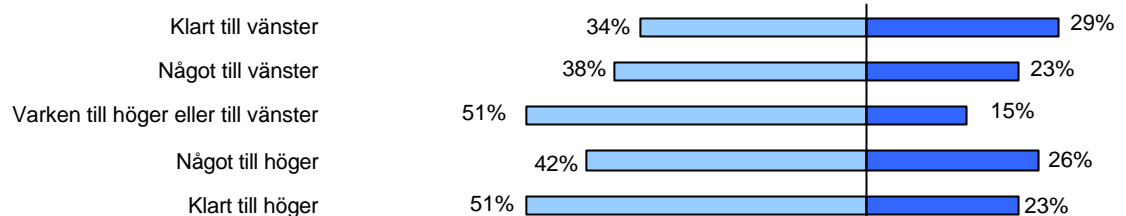

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Invandringen till Sverige måste öka för att industrin skall få den arbetskraft som behövs

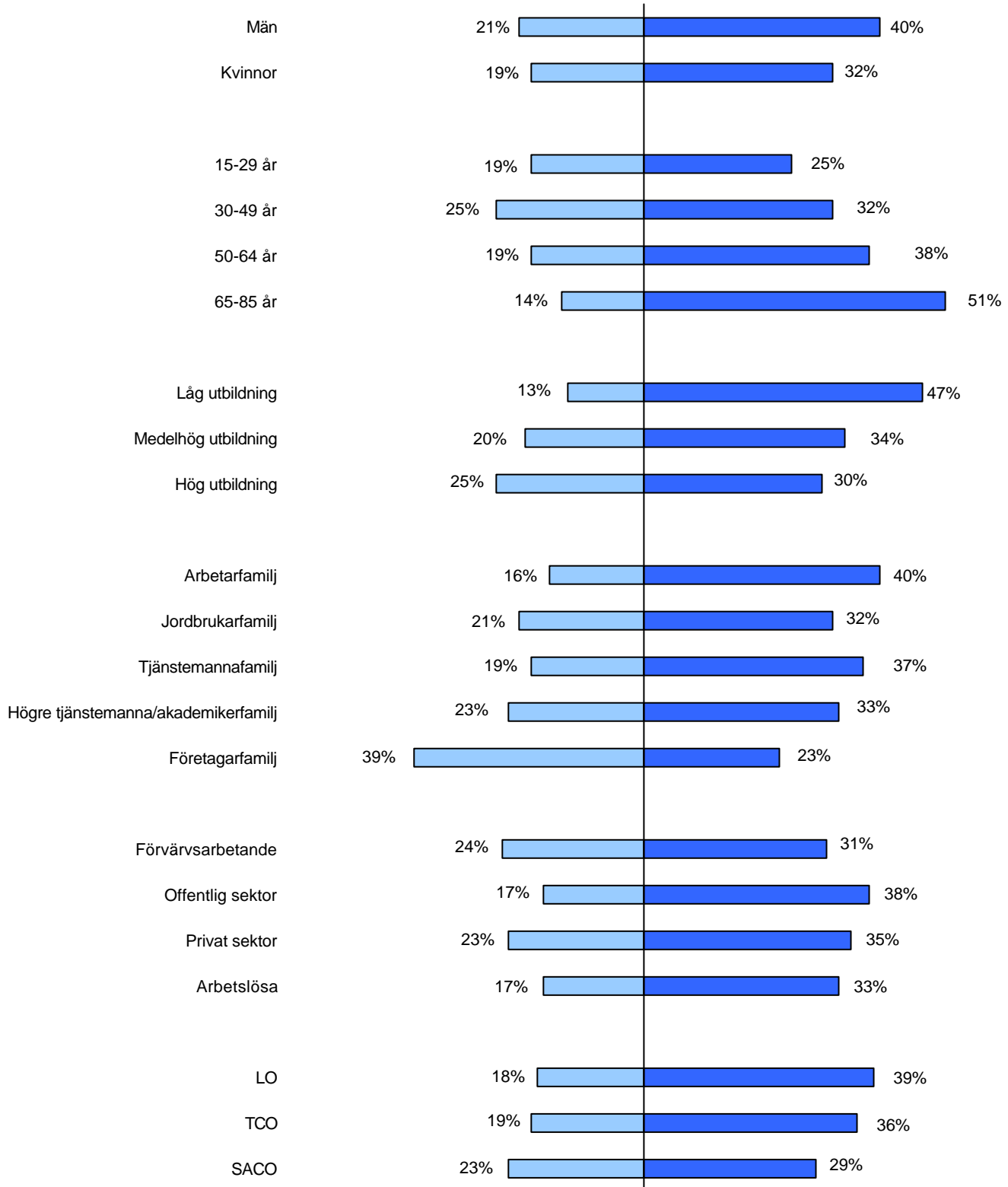

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Sverige har ett bra företagsklimat

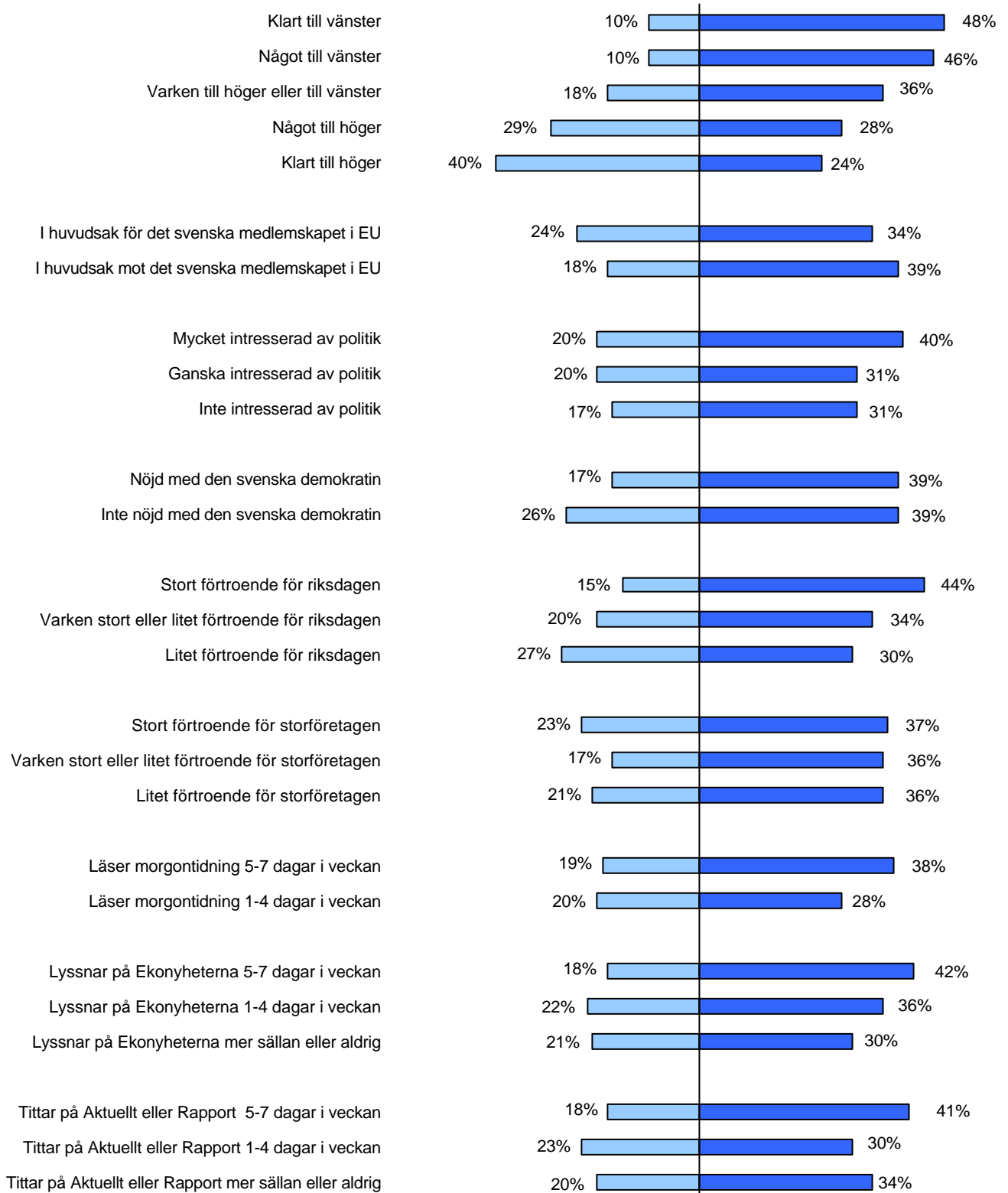

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Sverige har ett bra företagsklimat

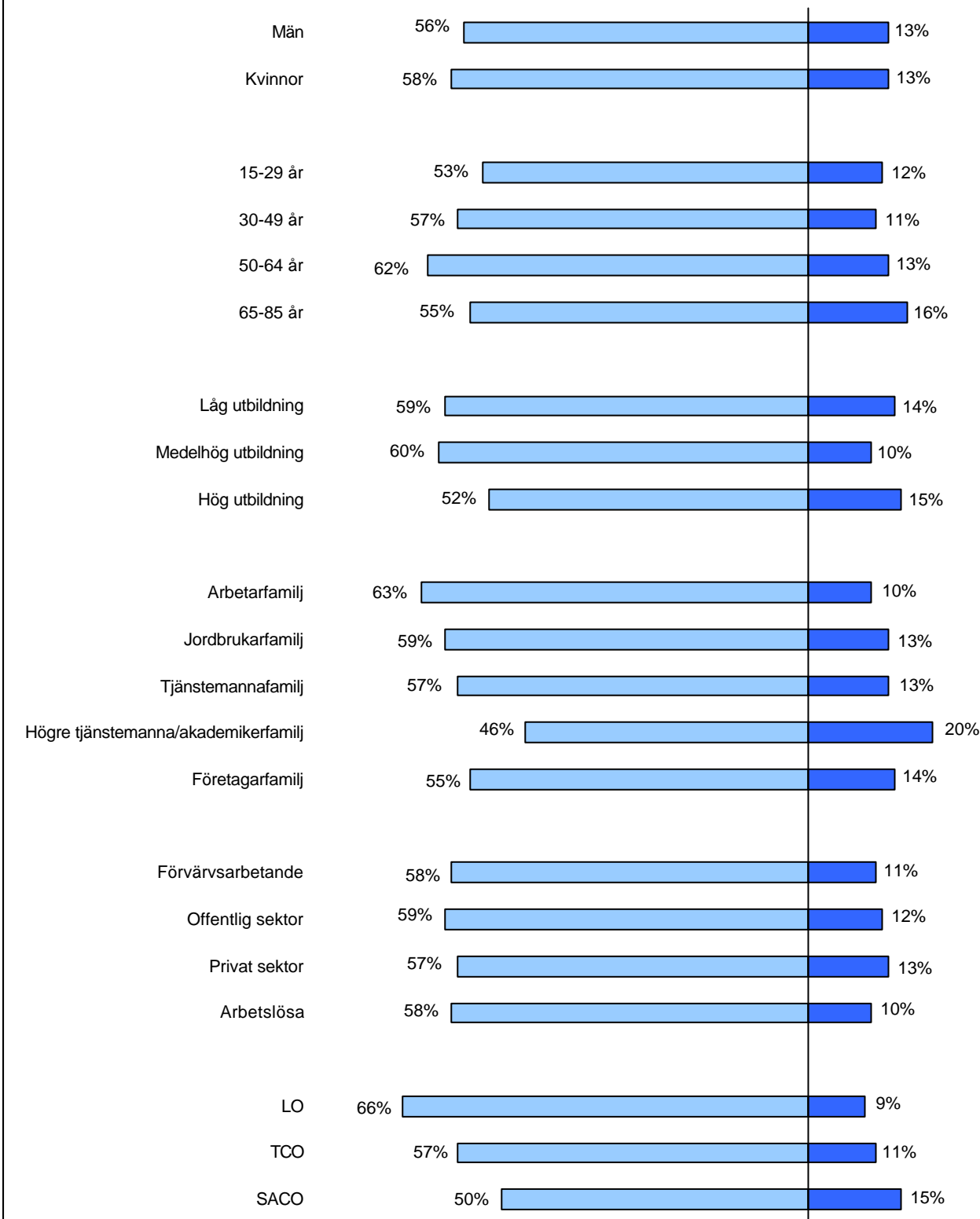

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Svenska företagsledare är väl värda sina löner

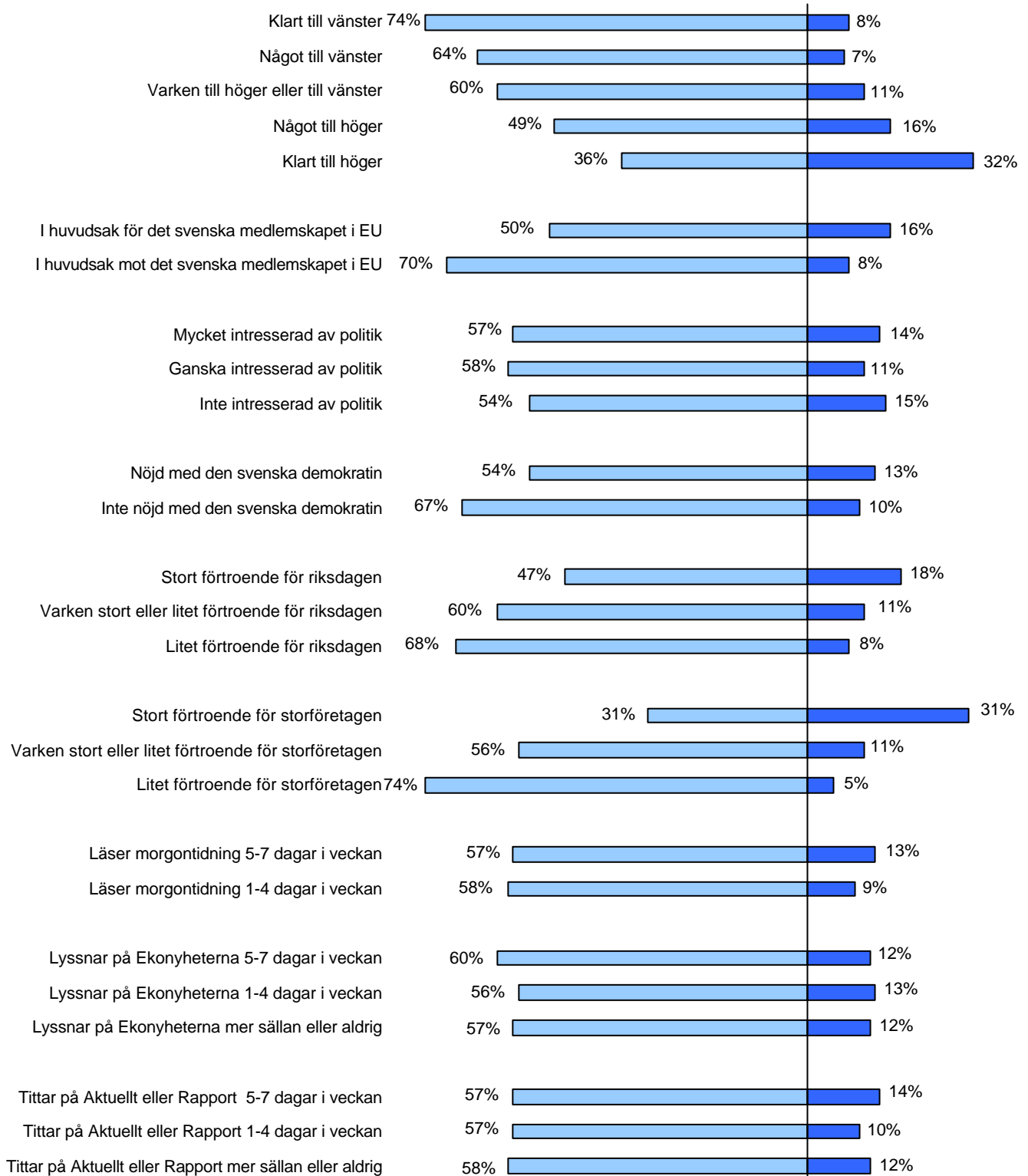

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Svenska företagsledare är väl värda sina löner

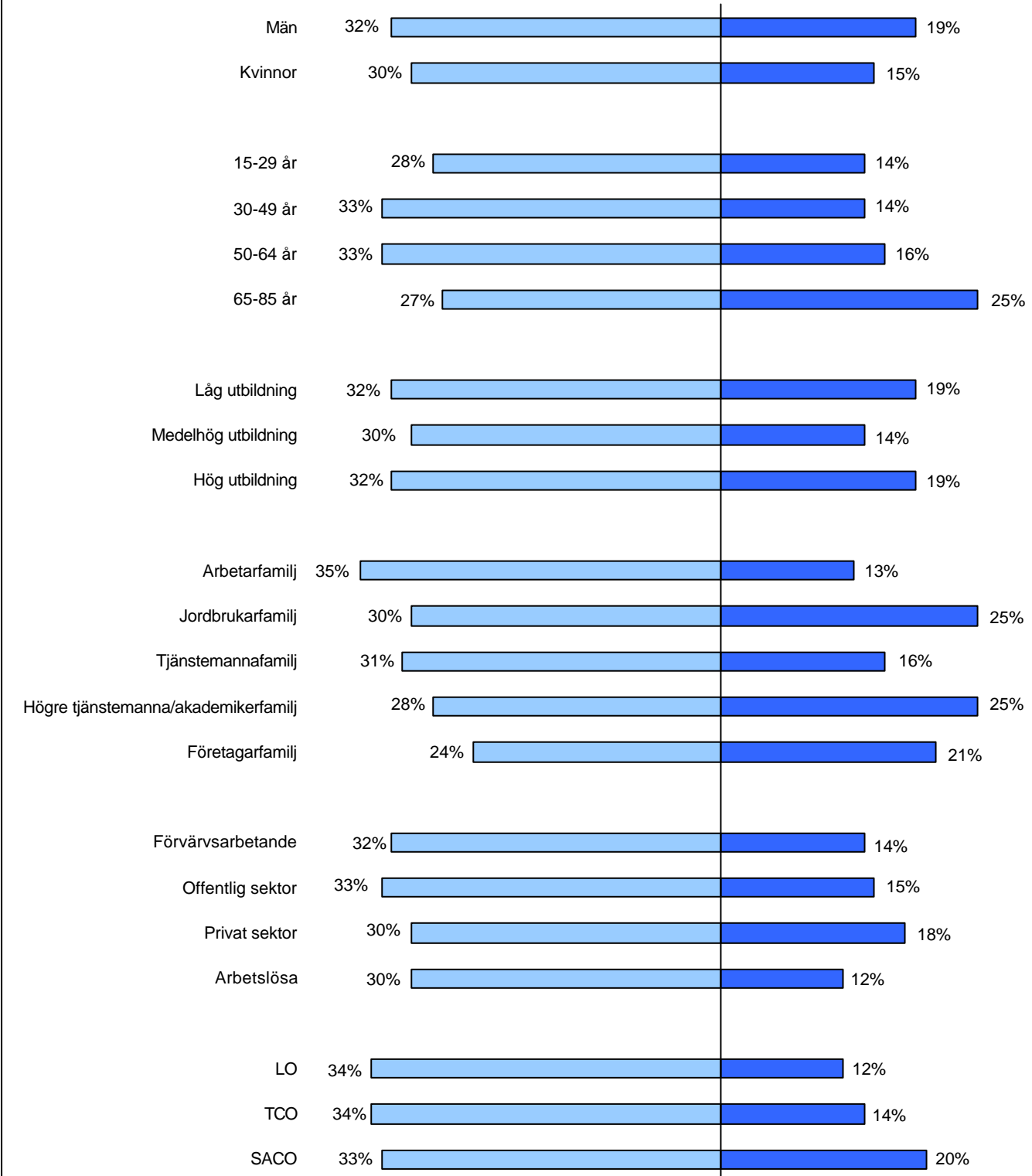

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Behandlingen av storföretag i svenska massmedier är orättvist negativ

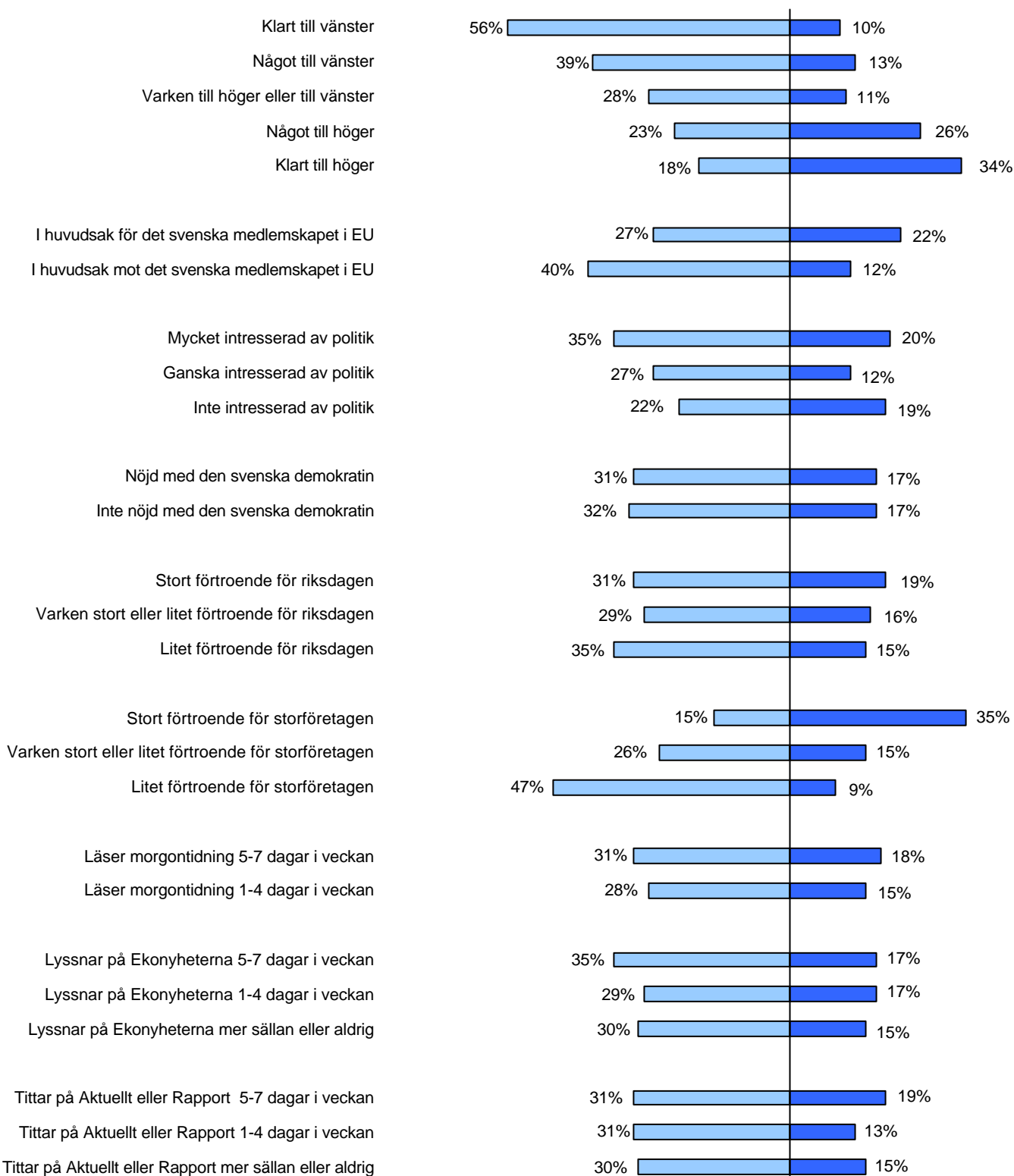

■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Synen på industrin

Fråga: Vad är Din uppfattning om följande påståenden som man ibland hör om svensk industri?
 Ange för vart och ett av påståendena om det enligt Din uppfattning är felaktigt eller riktigt.
 Svar på en skala mellan 0 (felaktigt påstående) och 10 (riktigt påstående)

Behandlingen av storföretag i svenska massmedier är orättvist negativ

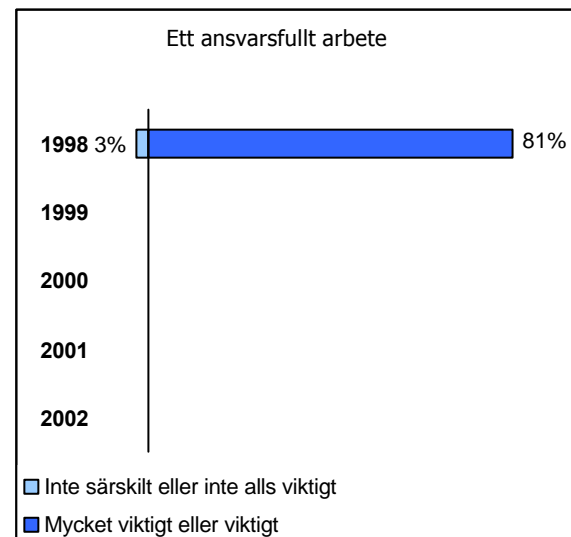
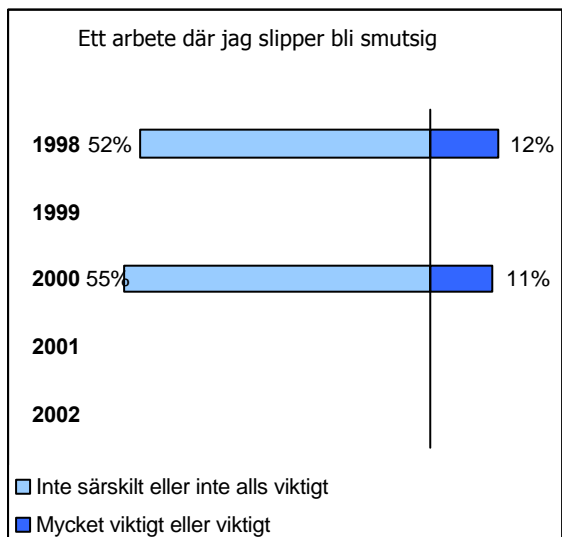
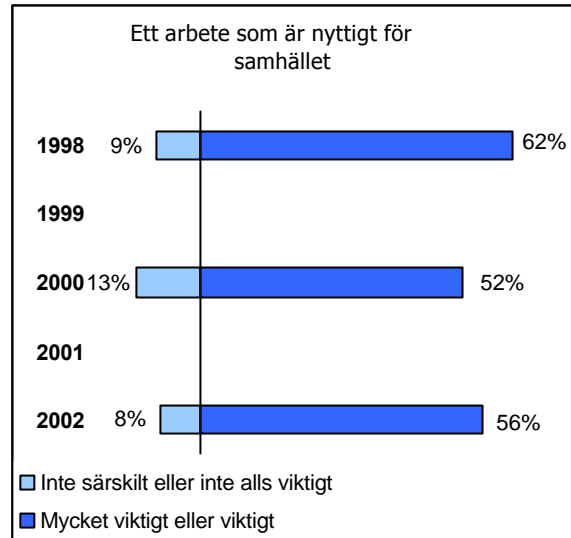
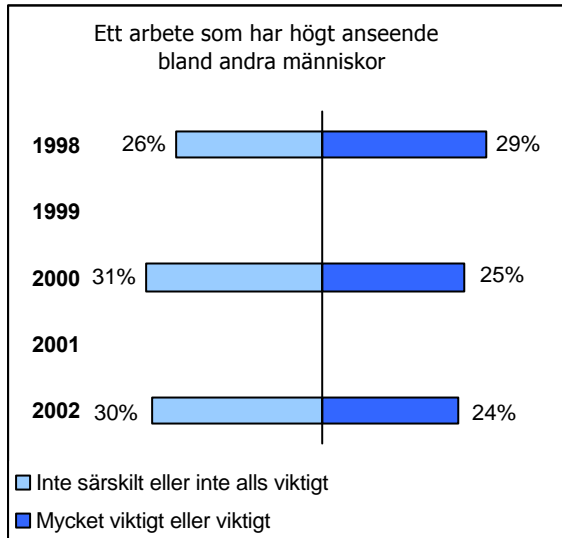
■ Felaktigt påstående (0-3) ■ Riktigt påstående (7-10)

Krav på det goda arbetet

Krav på det goda arbetet

Fråga: Ange hur viktigt Du själv anser att var och en av följande saker är i ett arbete.

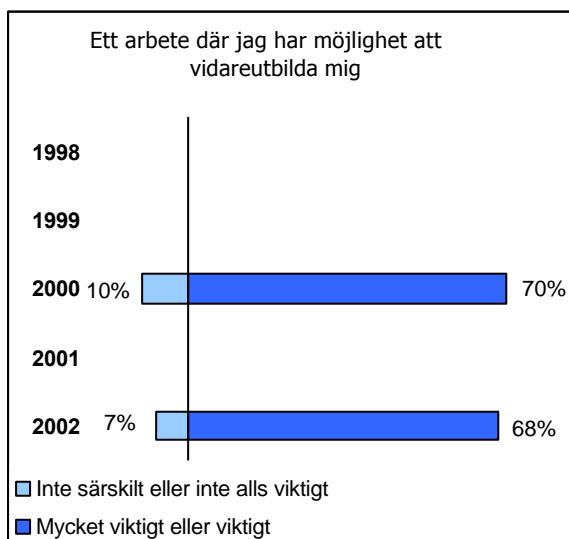
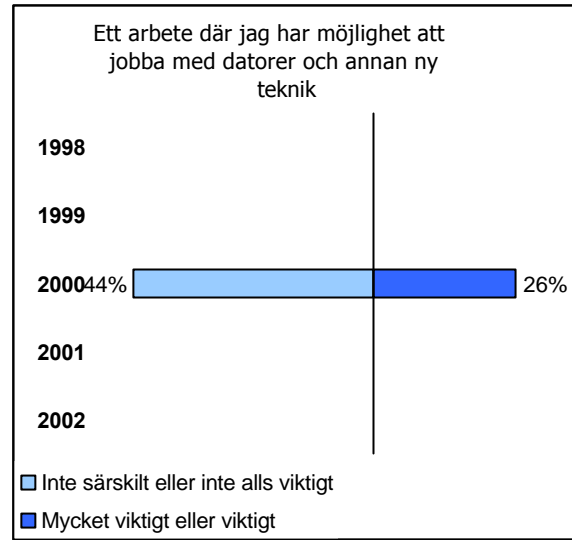
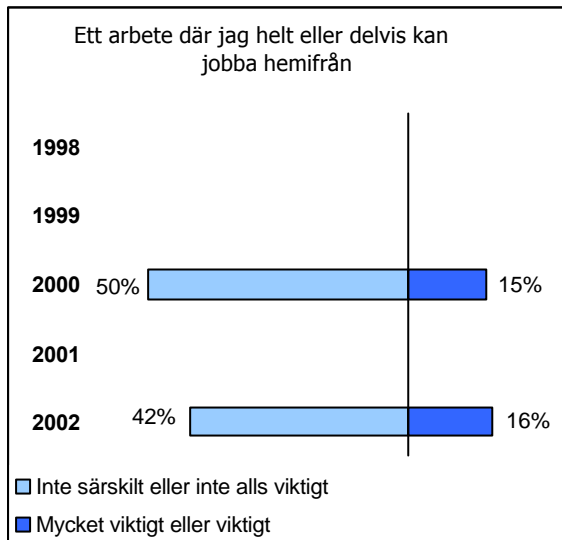
Svar på en skala mellan Mycket viktigt och Inte alls viktigt

Krav på det goda arbetet

Fråga: Ange hur viktigt Du själv anser att var och en av följande saker är i ett arbete.

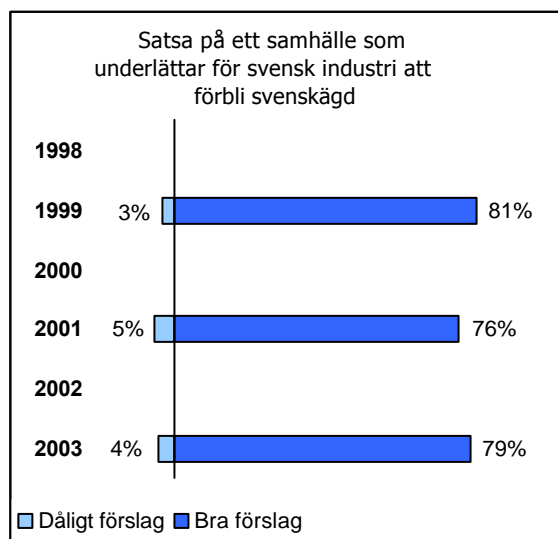
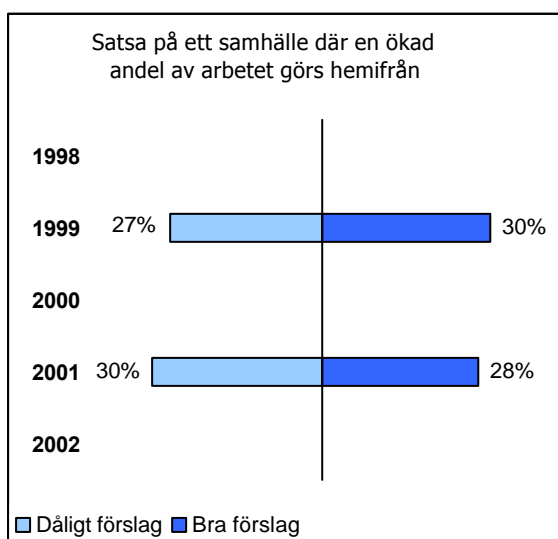
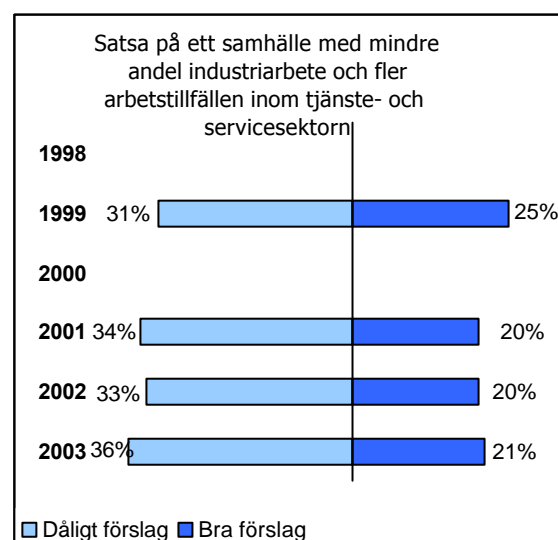
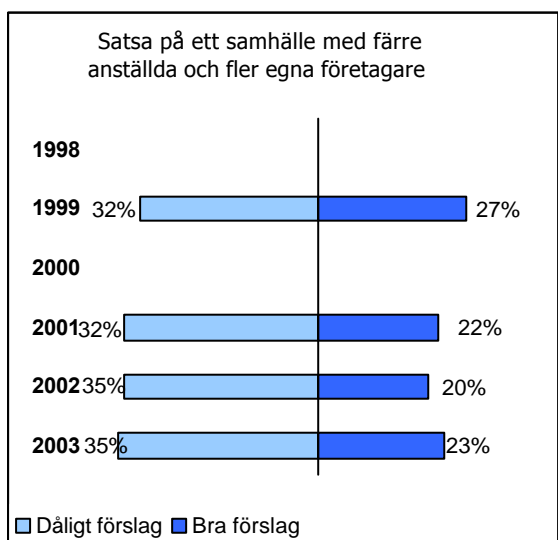
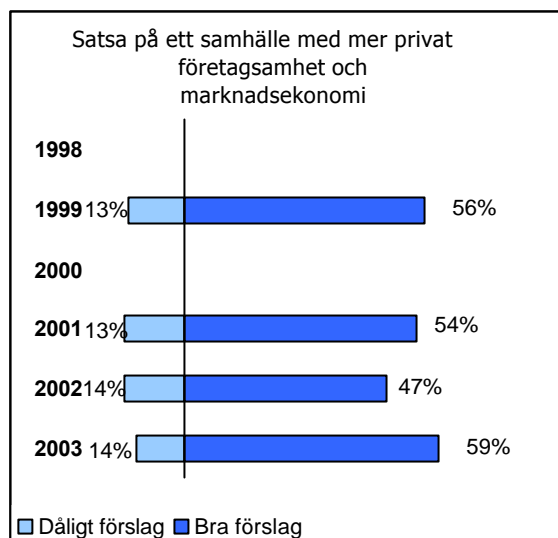
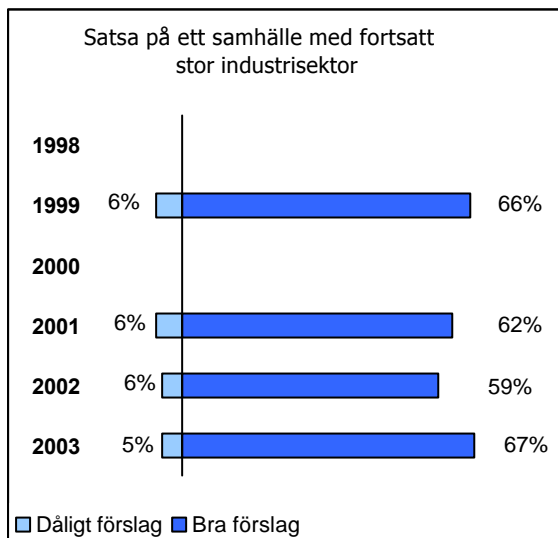
Svar på en skala mellan Mycket viktigt och Inte alls viktigt

Framtidssamhällen

Framtidssamhällen

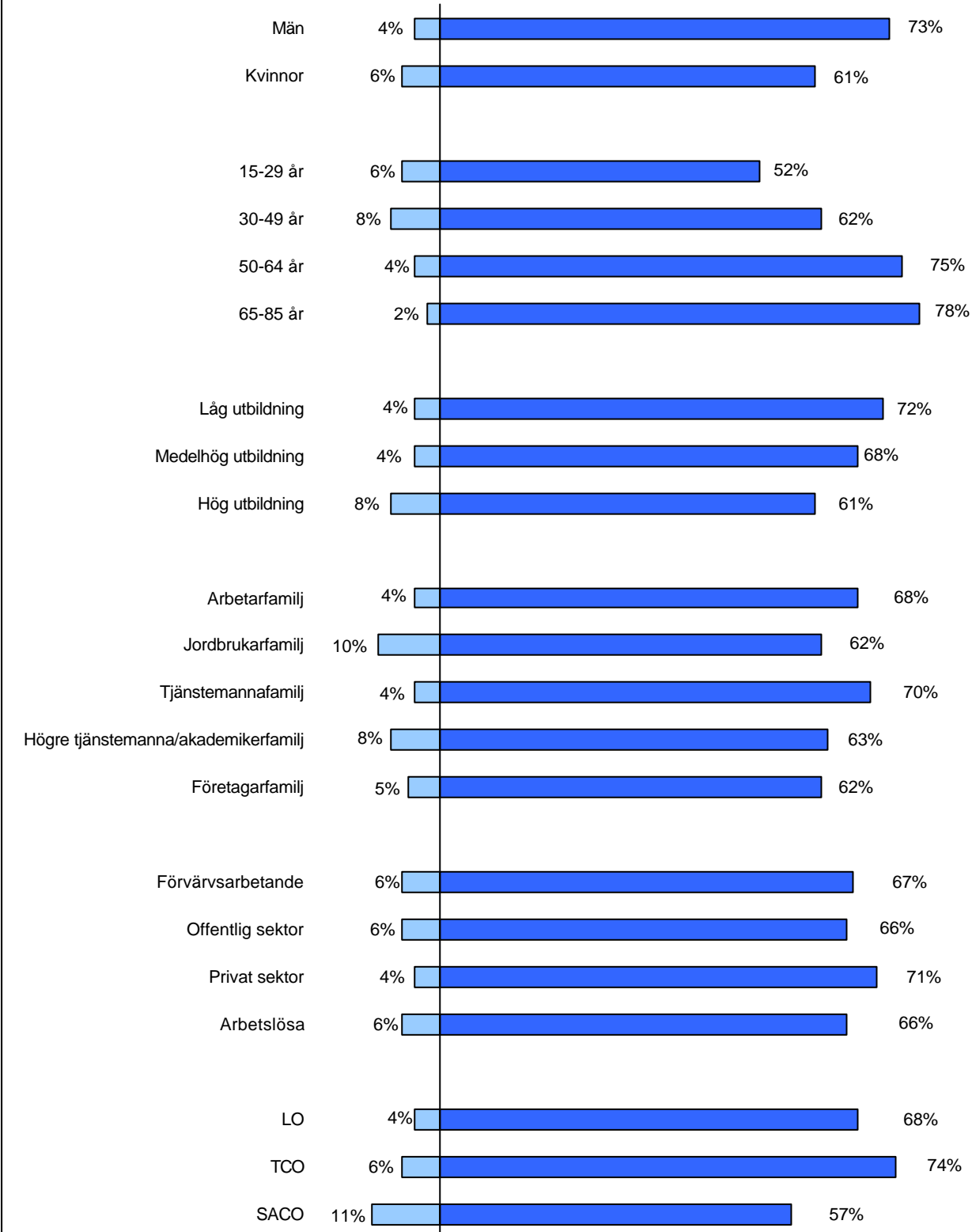
Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med fortsatt stor industrisektor

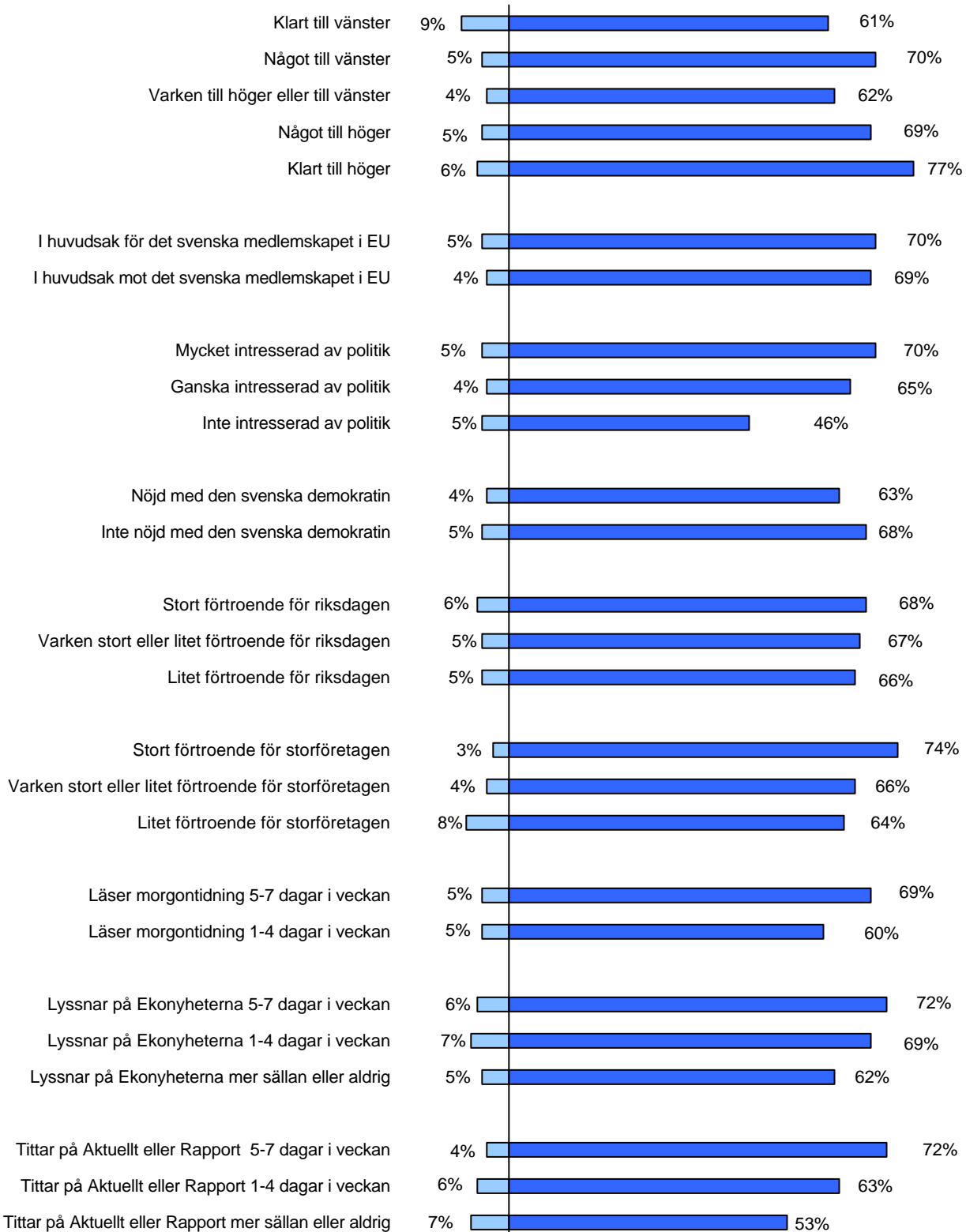

■ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med fortsatt stor industrisektor

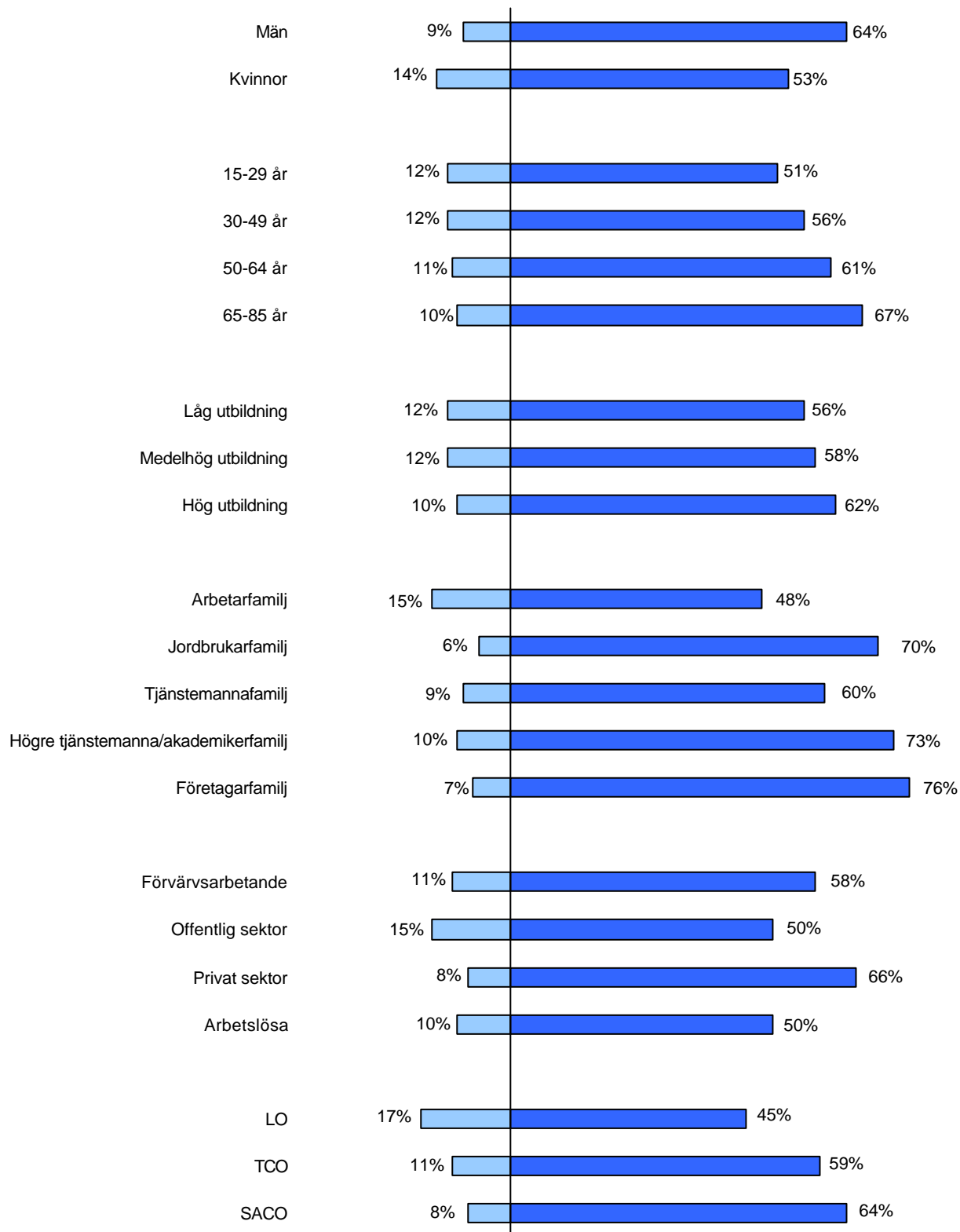

□ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi

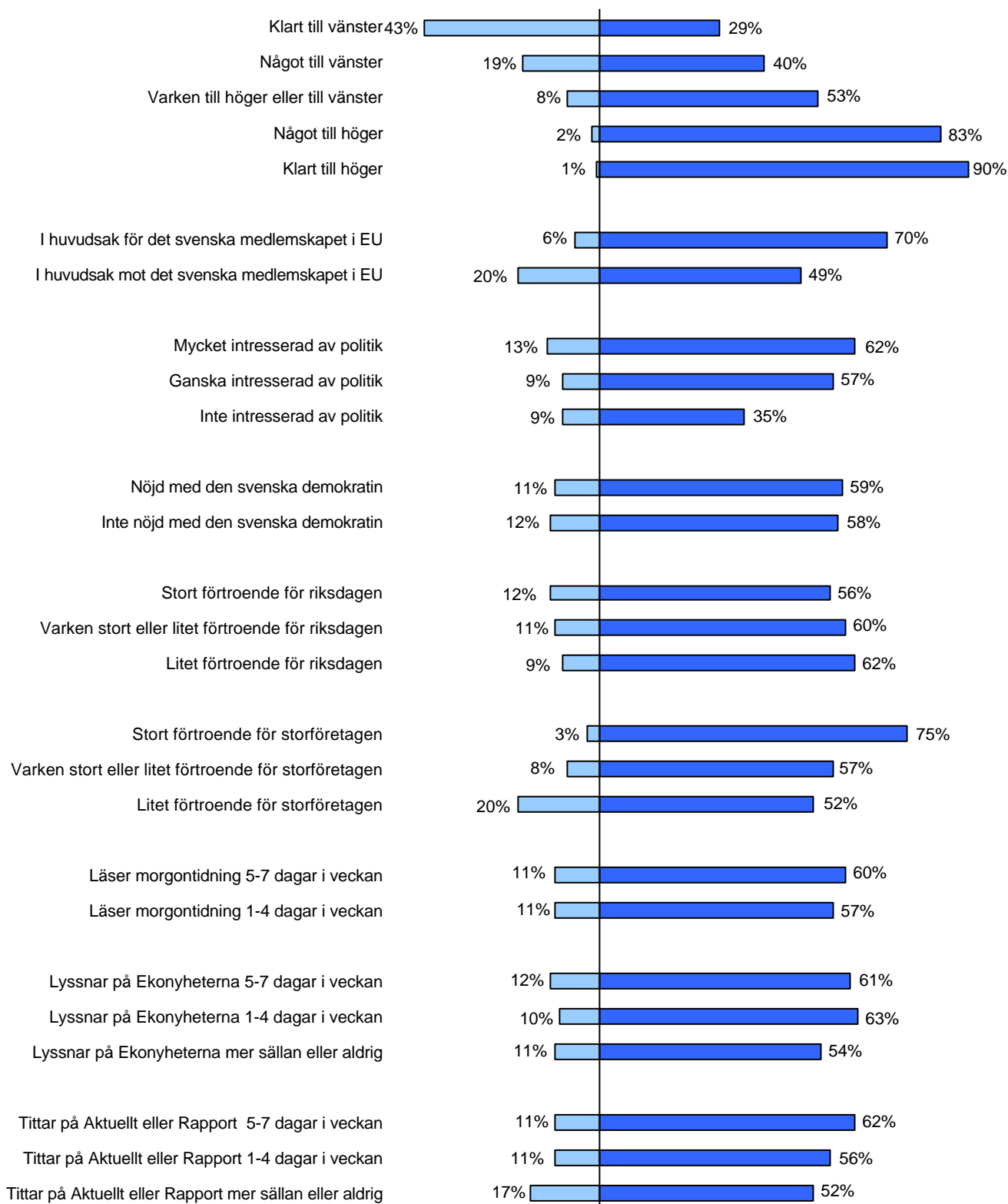

□ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med mer privat företagsamhet och marknadsekonomi

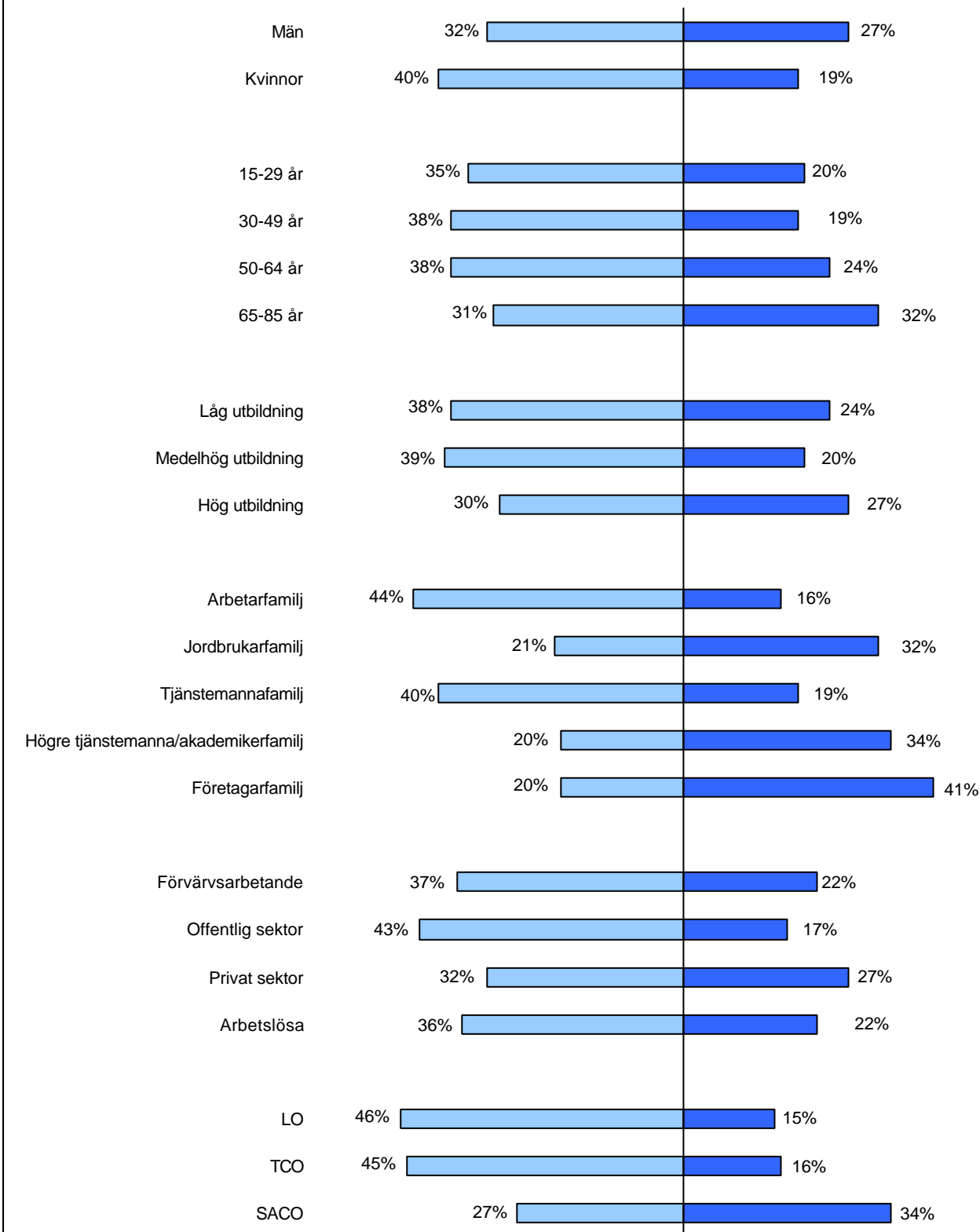

■ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med färre anställda och fler egna företagare

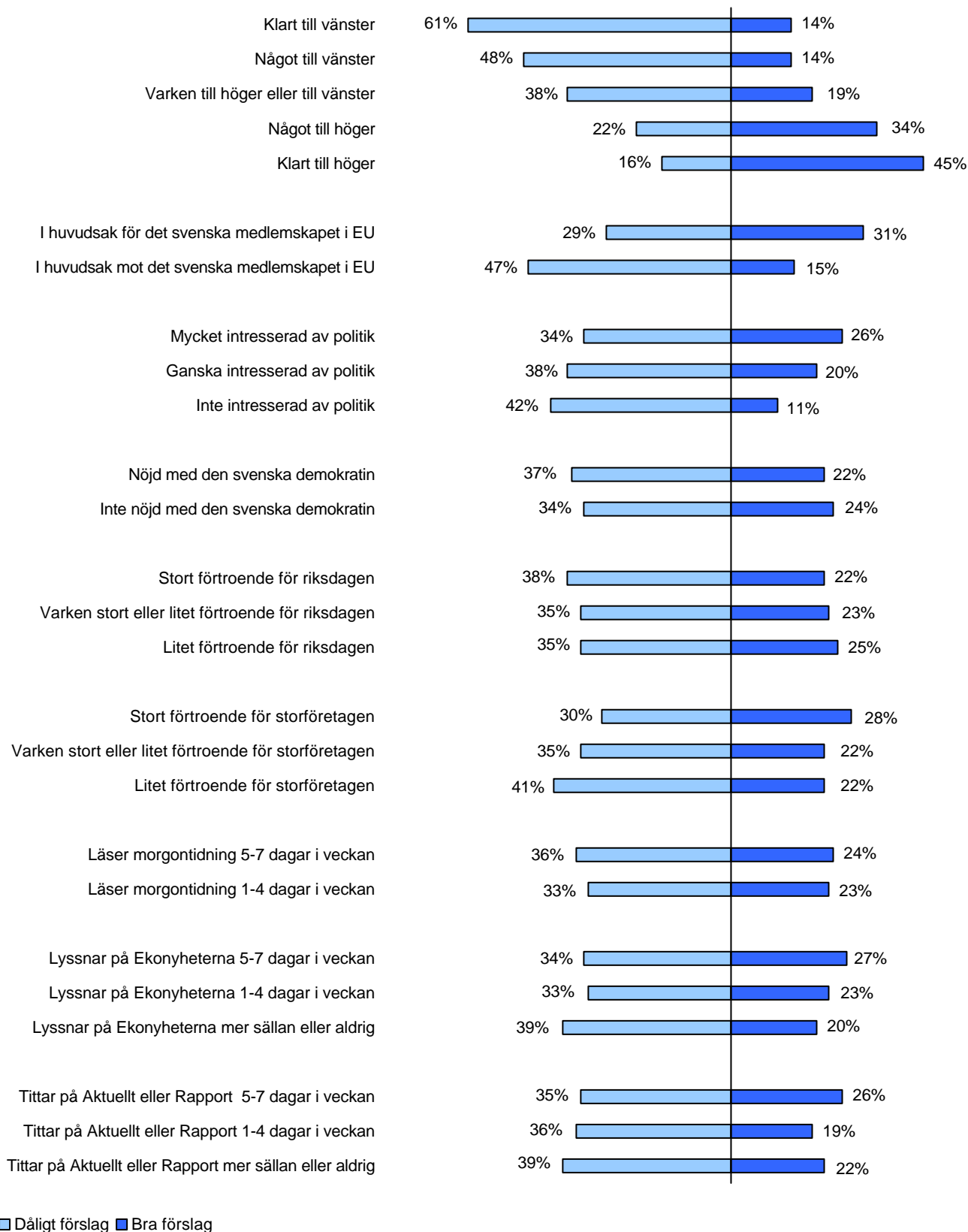

■ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

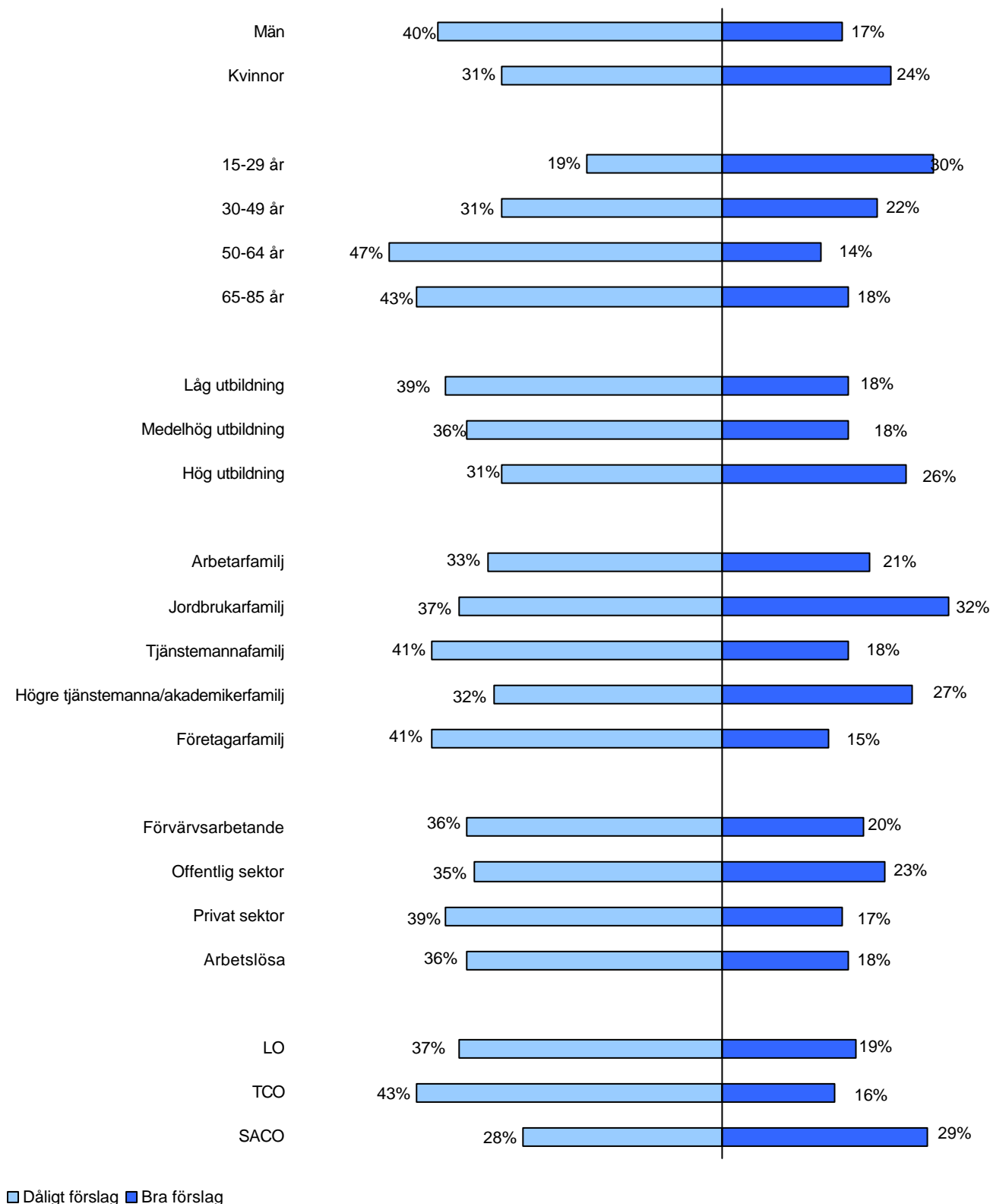
Satsa på ett samhälle med färre anställda och fler egna företagare

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

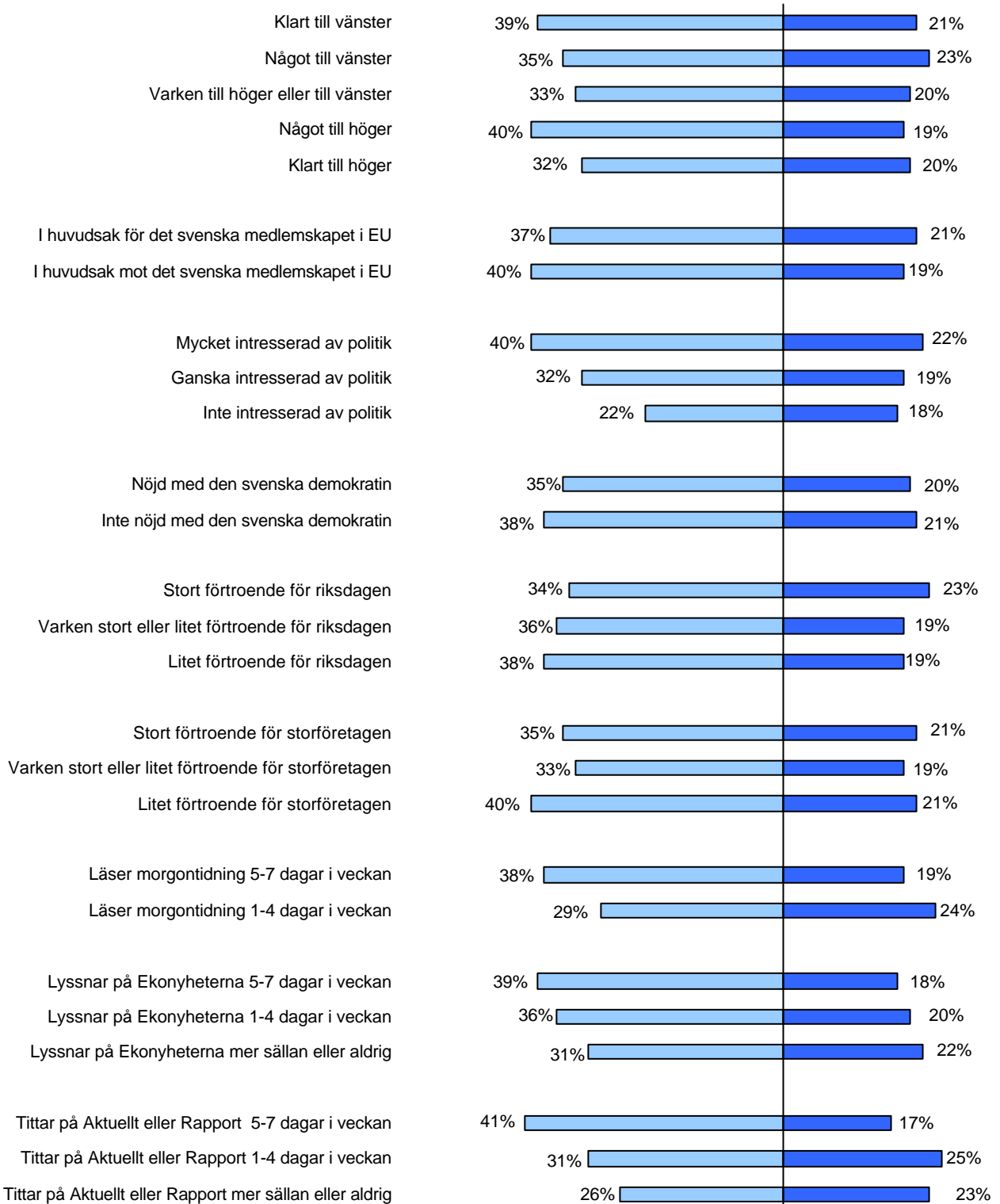
Satsa på ett samhälle med mindre andel industriarbeten och fler arbetstillfällen inom tjänste- och servicesektorn

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle med mindre andel insutriarbeten och fler arbetstillfällen inom tjänste- och servicesektorn

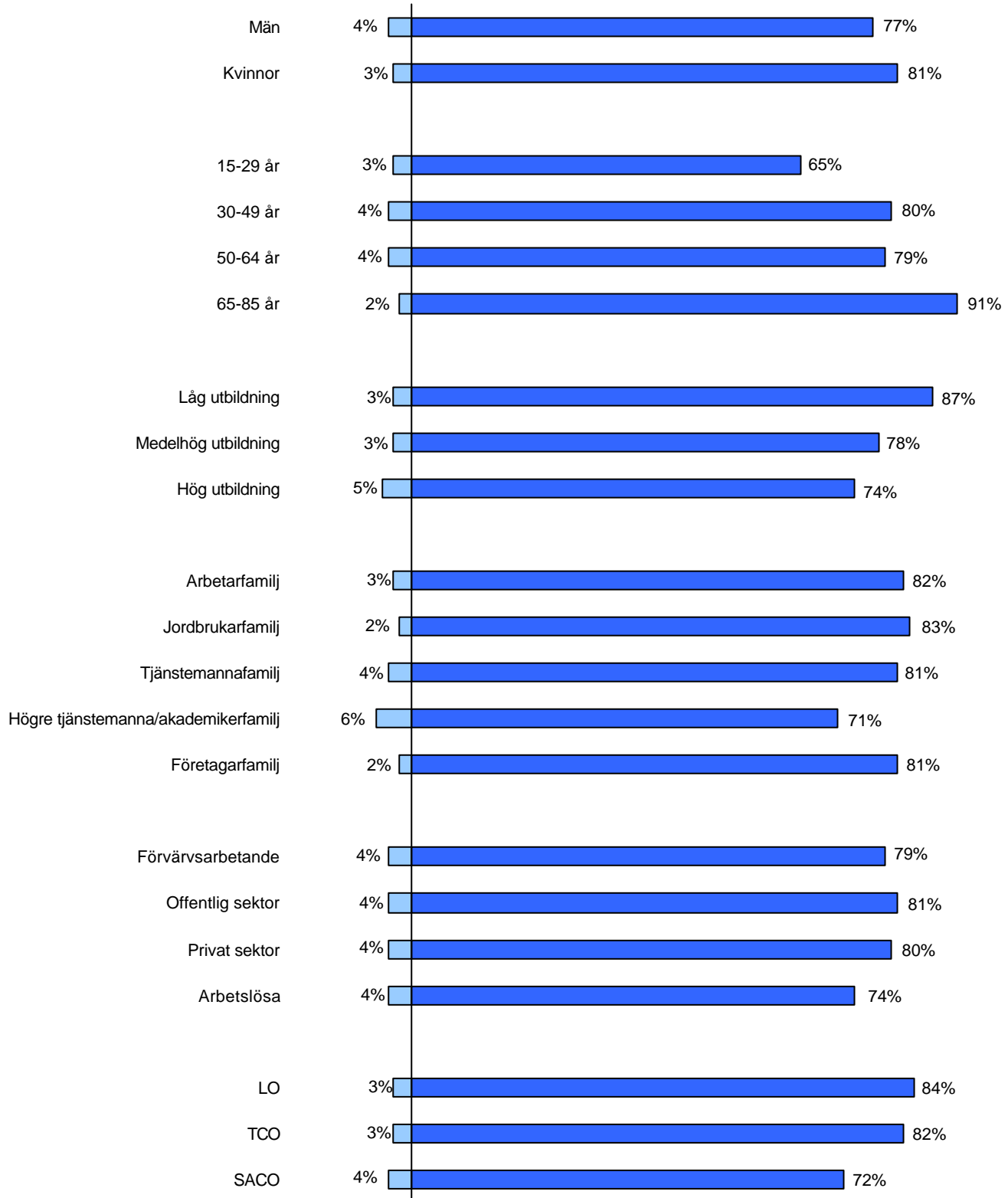

□ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

Satsa på ett samhälle som underlättar för svensk industri att förbli svenskägd

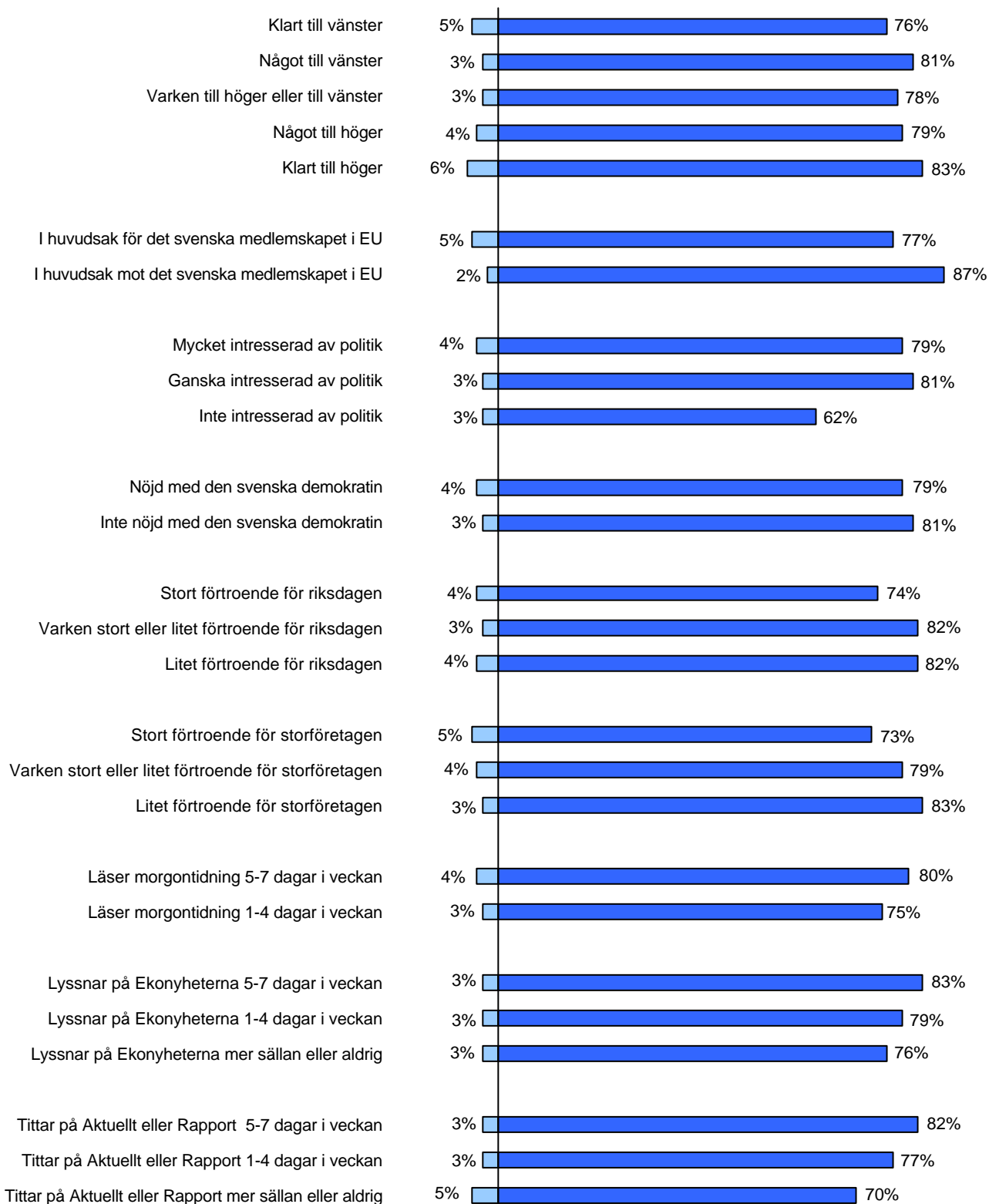

■ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Framtidssamhällen

Fråga: Här är en lista på förslag på olika samhällen som en del människor anser att vi bör satsa på i framtiden. Ange för vart och ett av förslagen om Du anser att det är bra eller dåligt.

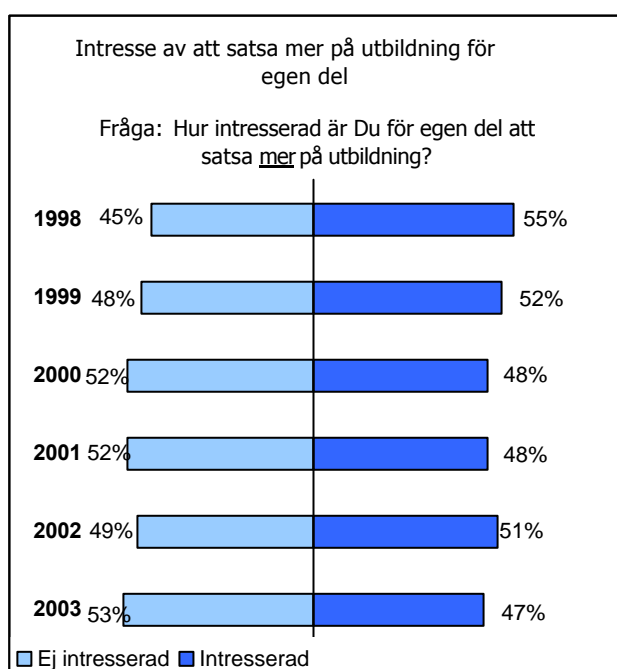
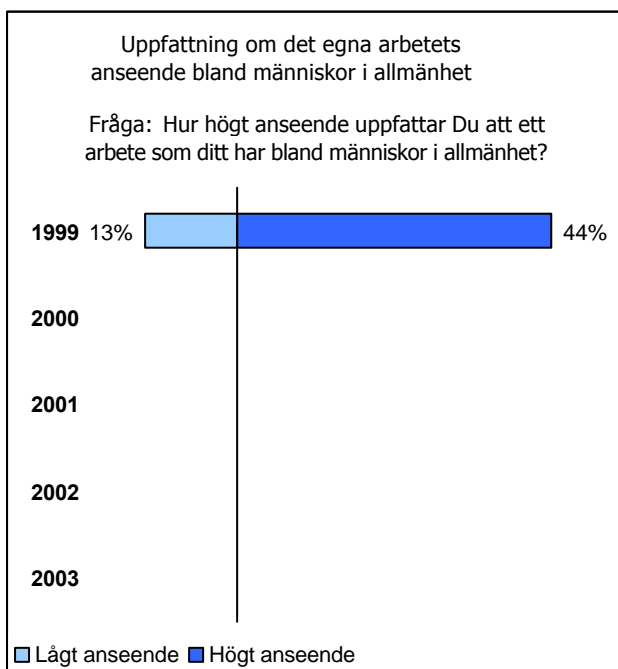
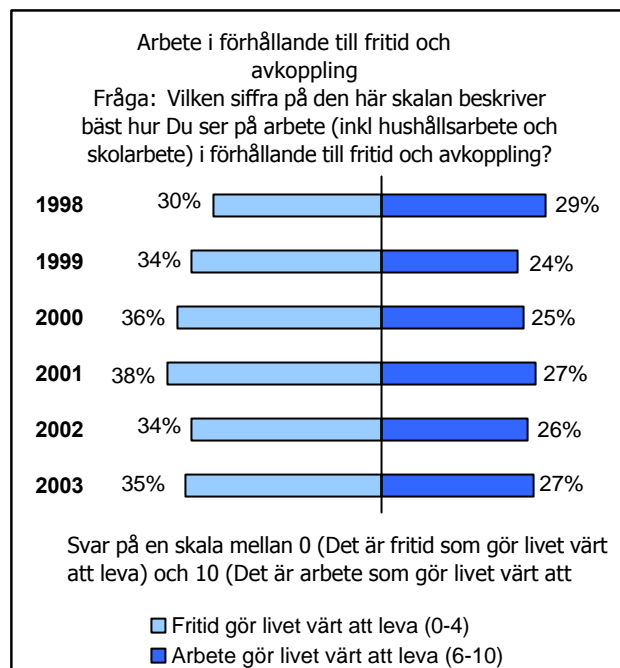
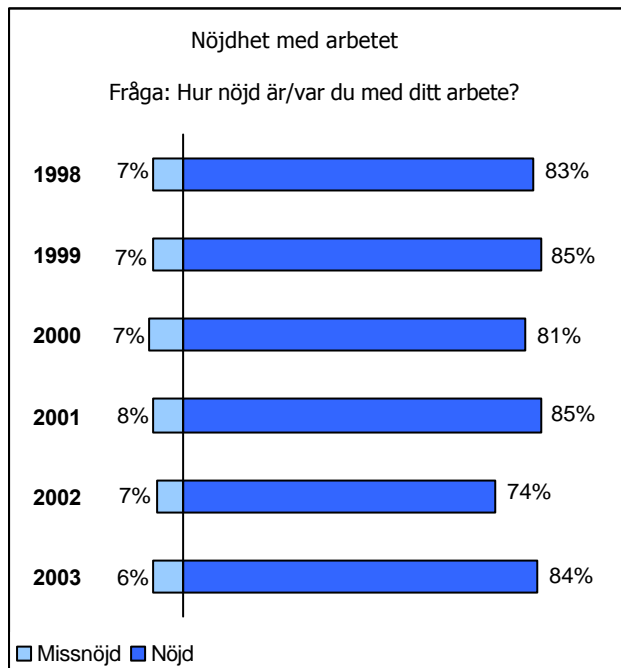
Satsa på ett samhälle som underlättar för svensk industri att förbli svenskägd

□ Dåligt förslag ■ Bra förslag

Åsikter om det egna arbetet

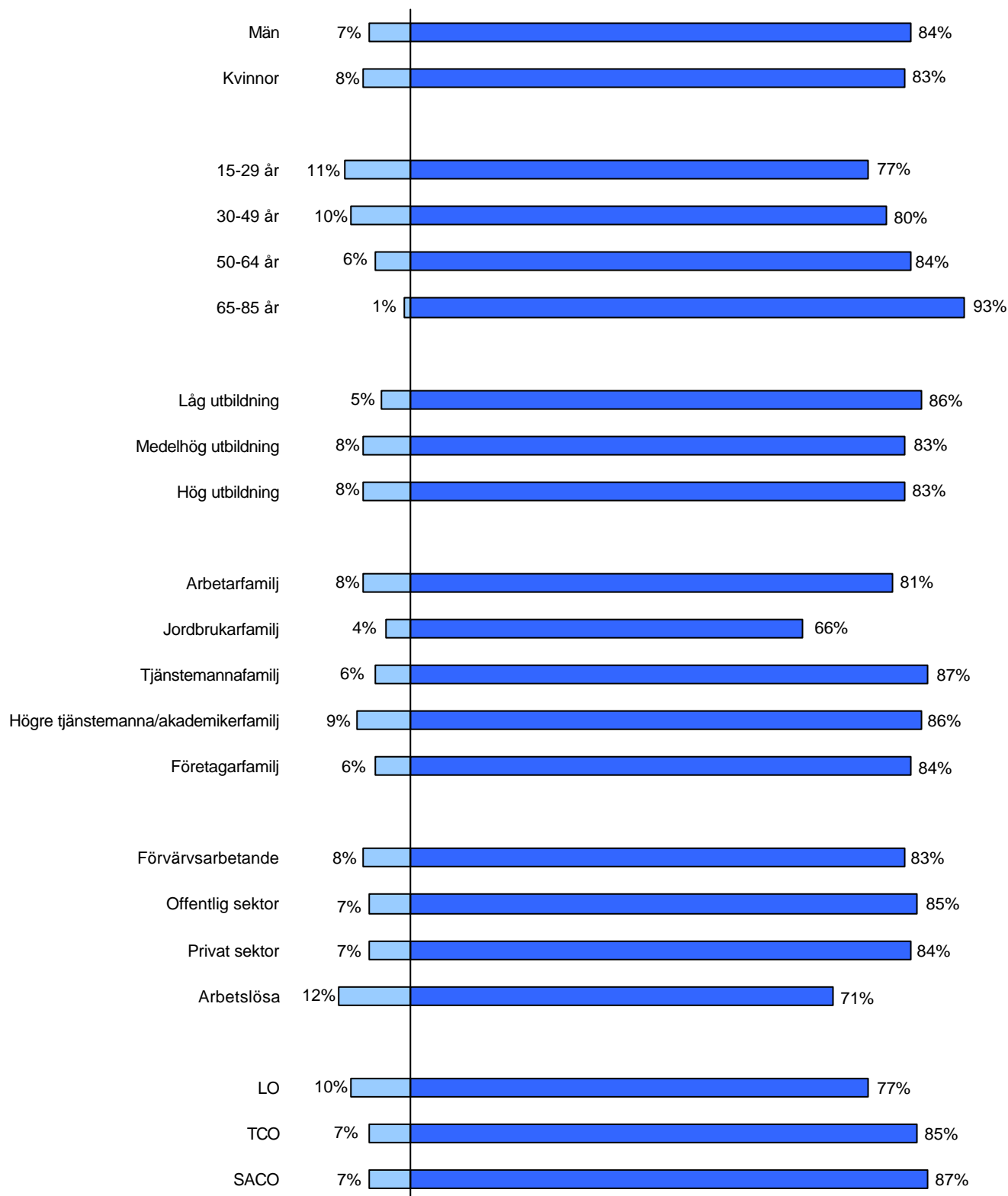
Åsikter om det egna arbetet

Åsikter om det egna arbetet

Nöjdhet med arbetet

Fråga: Hur nöjd är/var Du med Ditt arbete?

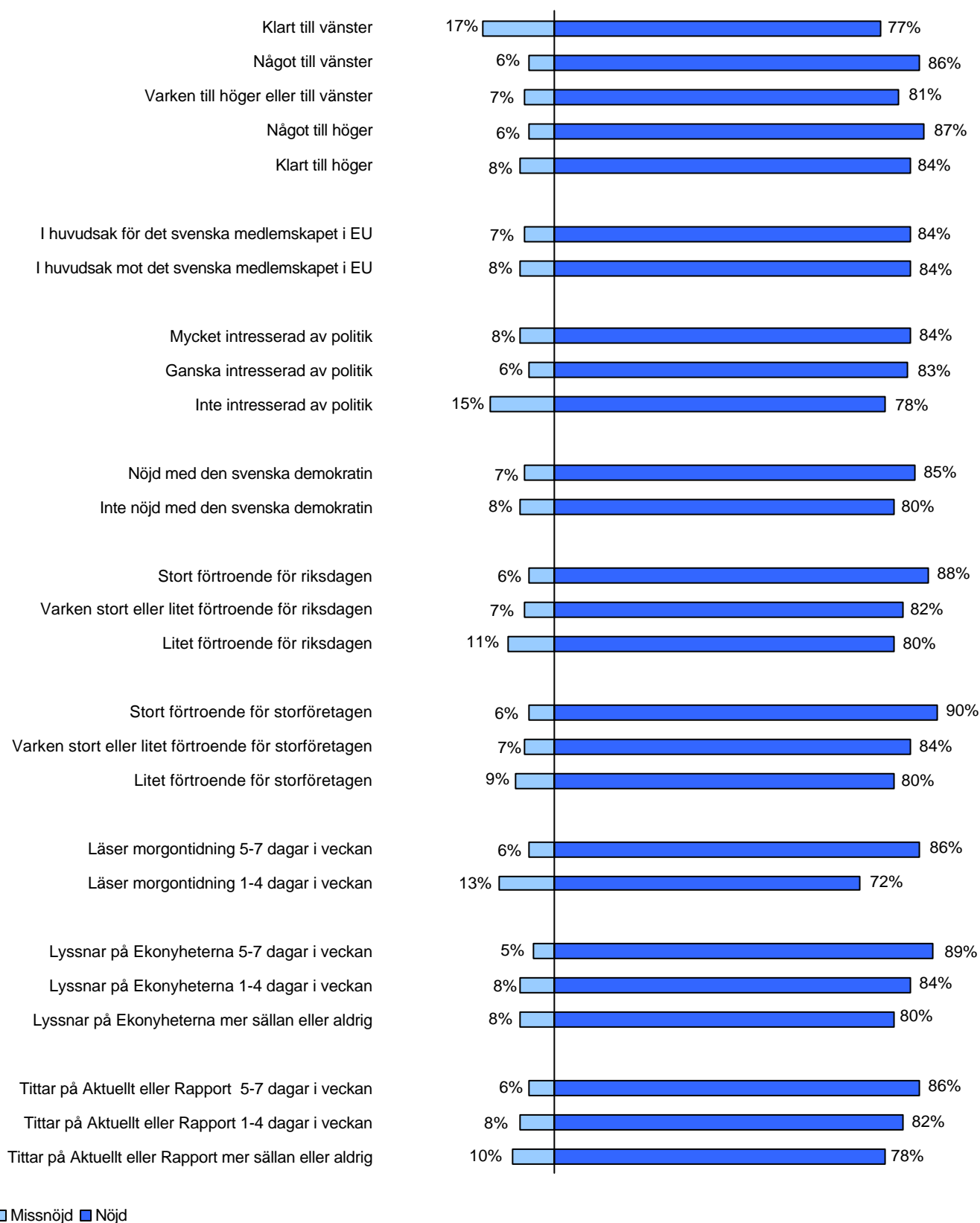

■ Missnöjd ■ Nöjd

Åsikter om det egna arbetet

Nöjdhet med arbetet

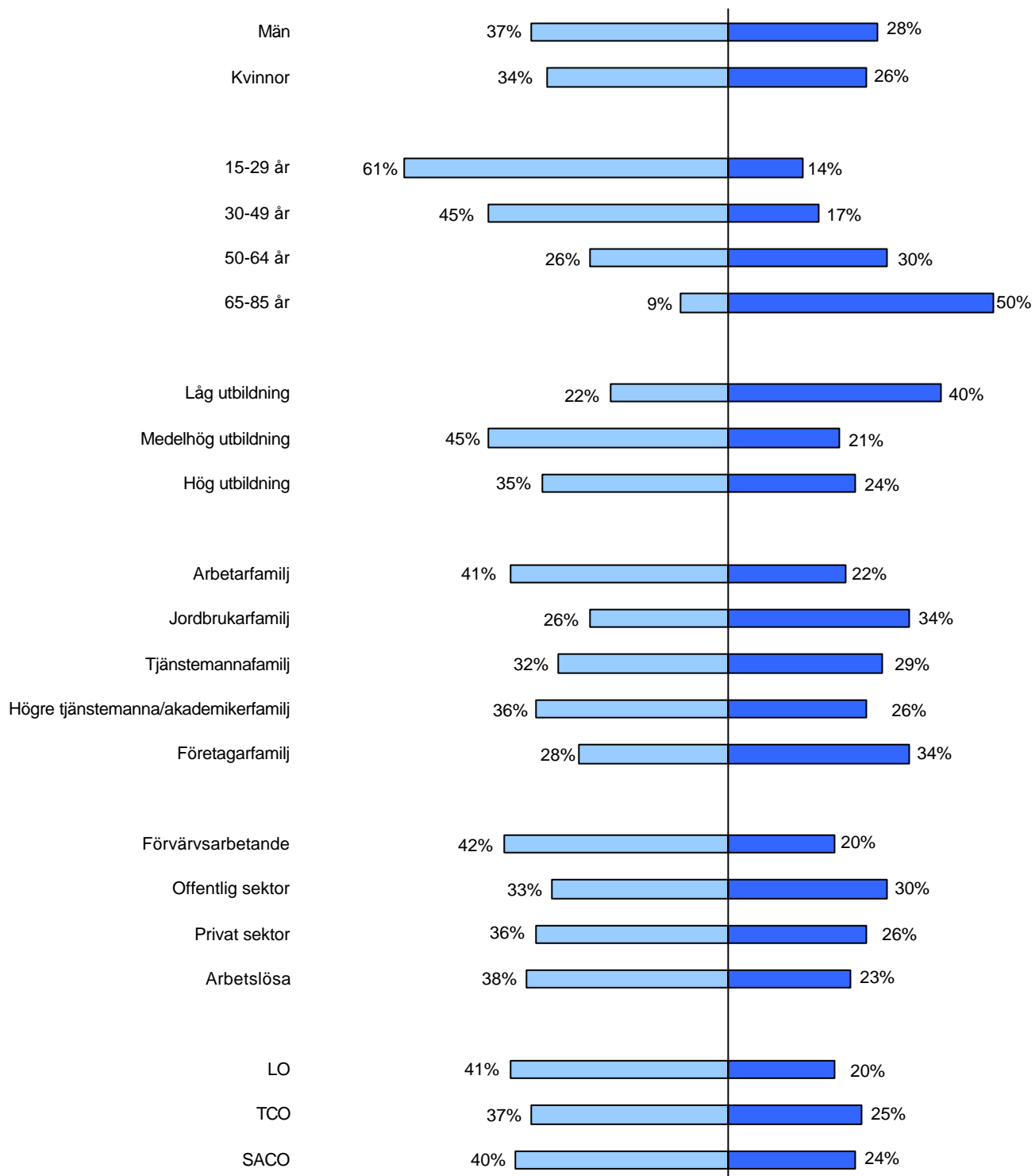
Fråga: Hur nöjd är/var Du med Ditt arbete?

Åsikter om det egna arbetet

Arbete i förhållande till fritid och avkoppling

Fråga: Vilken siffra på den här skalan beskriver bäst hur Du ser på arbete (inkl hushållsarbete och skolarbete) i förhållande till fritid och avkoppling?

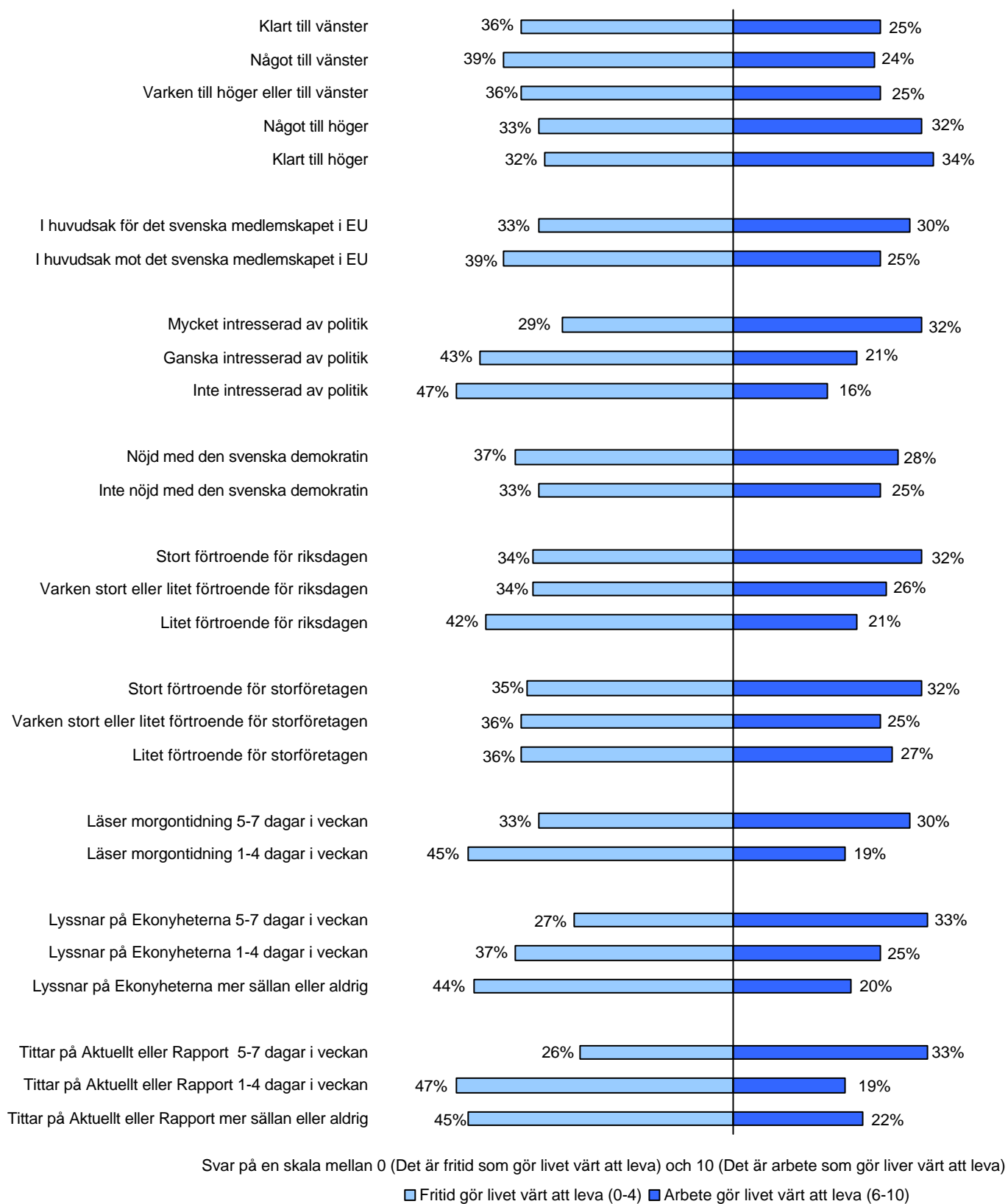
Svar på en skala mellan 0 (Det är fritid som gör livet värt att leva) och 10 (Det är arbete som gör livet värt att leva)

■ Fritid gör livet värt att leva (0-4) ■ Arbete gör livet värt att leva (6-10)

Åsikter om det egna arbetet

Arbete i förhållande till fritid och avkoppling

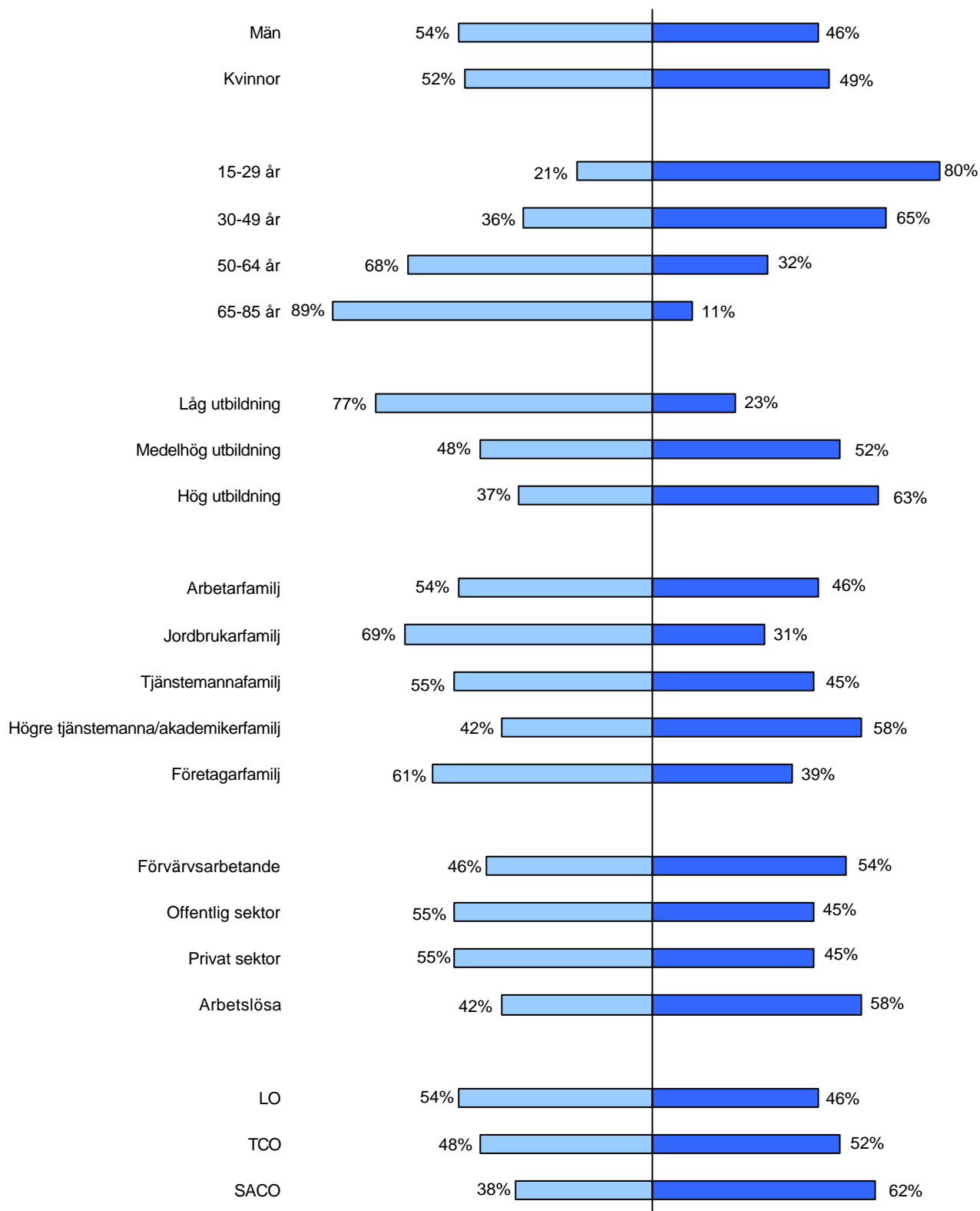
Fråga: Vilken siffra på den här skalan beskriver bäst hur Du ser på arbete (inkl hushållsarbete och skolarbete) i förhållande till fritid och avkoppling?

Åsikter om det egna arbetet

Eget intresse av att satsa mer på utbildning

Fråga: Hur intresserad är Du för egen del att satsa mer på utbildning?

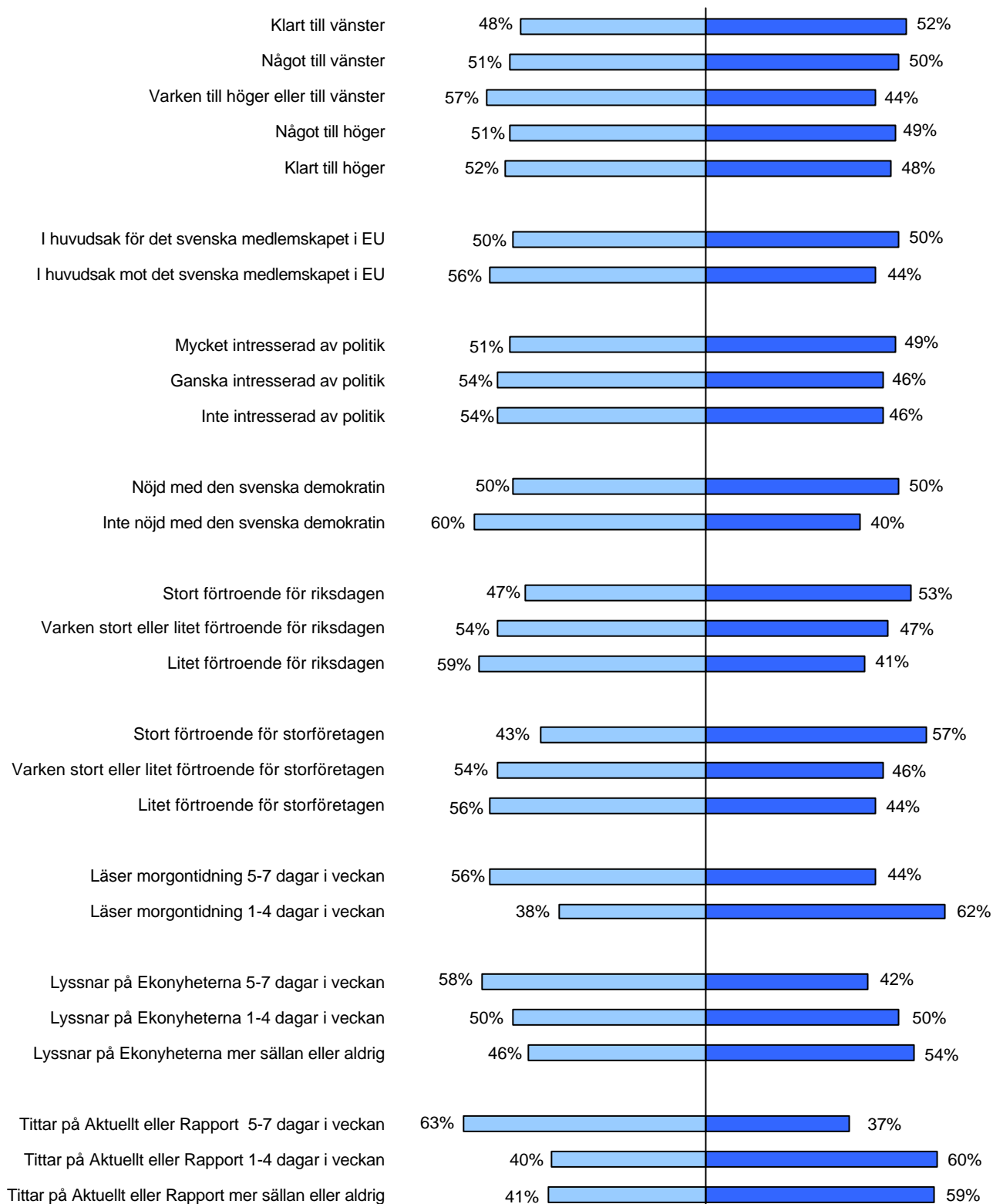

■ Ej intresserad ■ Intresserad

Åsikter om det egna arbetet

Eget intresse av att satsa mer på utbildning

Fråga: Hur intresserad är Du för egen del att satsa mer på utbildning?

■ Arbete gör livet värt att leva ■ Fritid gör livet värt att leva

SOM-INSTITUTET

samhälle opinion massmedia

GÖTEBORGS UNIVERSITET